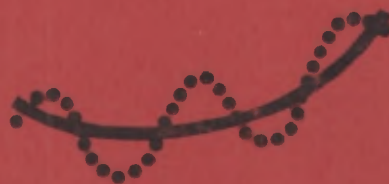


# KONJUNKTUR TENDENSENE



Mars 1983

## I N N H O L D

	Side
Konjunkturtendensene i Norge:	
Sammenfatning og perspektiver .....	1
Industriproduksjon .....	3
Ordrer til industrien .....	4
Olje- og gassutvinning .....	6
Arbeidsmarkedet .....	7
Industriinvesteringene .....	9
Investeringer i oljevirkksomheten .....	10
Privat konsum .....	11
Priser og lønninger .....	11
Utenrikshandelen .....	13
Konjunkturtendensene i utlandet:	
Sammendrag .....	15
Oljeprisene .....	16
Storbritannia .....	18
Vest-Tyskland .....	18
Frankrike .....	19
Italia .....	20
Sverige .....	21
USA .....	22
Japan .....	23
Utviklingslandene .....	24
Tabellvedlegg for Norge .....	27
Tabellvedlegg for utlandet .....	29

## STATISTISK SENTRALBYRÅ

OSLO: Postboks 8131 Dep, Oslo 1, Tlf. (02) \* 41 38 20

KONGSVINGER: Postboks 510, Stasjonssida, 2201 Kongsvinger, Tlf. (066) \* 16 111

Statistisk Sentralbyrå ber om å bli oppgitt som kilde når oppgaver fra dette heftet blir gjengitt.

SAMMENFATNING OG PERSPEKTIVER

Utviklingstendensene i norsk og internasjonal økonomi vurdert samlet peker ikke i retning av noen snarlig forbedring av forholdene på arbeidsmarkedet i Norge. Nye arbeidsmarkedstiltak og sesongmessige forhold vil trekke i retning av en lavere registrert ledighet utover våren. Også en ny internasjonal konjunkturoppgang kan bidra til å redusere ledigheten. Men det er svært usikkert hvor sterk oppgangen i de norske eksportmarkedene vil bli og hvilken økning i sysselsettingen den vil føre til i de utekonkurrerende næringene. Det vil trolig være nødvendig med en betydelig økning i samlet sysselsetting for å unngå en fortsatt stigning i ledigheten gjennom 1983; fra 1980 til 1982 økte arbeidsstyrken i gjennomsnitt med 26 000 personer årlig. Selv en betydelig produksjonsvekst i næringer som regnes som utekonkurrerende vil ikke alene være tilstrekkelig til å redusere arbeidsledigheten. Av størst tallmessig betydning er produksjonsutsiktene for det som tradisjonelt regnes som hjemmekonkurrerende og skjermede næringer. Med svak vekst i innenlandsk etterspørsel og små endringer i kostnadsnivået overfor utlandet, vil produksjonsveksten i disse næringene bare bli moderat.

I Norge, som i de fleste andre vestlige industriland, har samlet etterspørsel og produksjon vist svikt det siste 1 - 1 1/2 år. Som en følge av det internasjonale tilbakeslaget og trolig også synkende markedsandeler har utenlandsetterspørselen etter norske varer og tjenester gått ned. Eksportvolumet for Norge har vært i nedgang siden slutten av 1981. Industriinvesteringene har vist sterk svikt; i 4. kvartal i fjor var de nær 23 prosent lavere enn i samme kvartal ett år tidligere regnet i verdi. Virkningene på totaløkonomien har blitt forsterket av den nedgangen i de offentlige investeringene som nå har pågått gjennom flere år. Men utbyggingen i Nordsjøen og tilknyttet virksomhet har gitt viktige vekstimpulser til deler av norsk industri og har ført til at den samlede investerings- etterspørselen likevel har holdt seg godt oppe. Den privat konsumetterspørselen har alt i alt vært i svak vekst de siste årene, svakest for varekonsumet. Gjennom siste halvdel av 1982 var det imidlertid et sterkt fall i detaljomsetningsvolumet. Det er for tidlig å avgjøre i hvor stor grad dette avspeilte en svikt i den private konsumetterspørselen mot slutten av 1982, og hvor mye andre - og til dels forbigående - forhold har spilt inn.

Industriproduksjonen falt sterkt gjennom 1982 og lå i 4. kvartal nær 4 prosent lavere enn i samme kvartal året før. Særlig var høstmånedene preget av produksjonsinnskrenkninger, bl.a. fordi produksjonsnedgangen tidligere på året ikke hadde vært sterk nok til å hindre en kraftig økning i eksportvarelagrene. At den sesongkorrigerede produksjonsindeksen deretter skiftet til et høyere nivå i vintermånedene behøver således ikke bety at etterspørselen slo over i en ny oppgang. Det kan også skyldes at produksjon og lagerbeholdning samlet nå er bedre tilpasset et lavt etterspørselsnivå.

Produksjonen i bygg- og anleggsvirksomheten har trolig bare vært i svak vekst, og olje- og gassproduksjonen samlet har ikke endret seg vesentlig etter oppgangen fram til våren 1980. For de tjenesteytende næringene foreligger det svært lite økonomisk korttidsstatistikk, men det er grunn til å tro at det har vært en viss produksjonsvekst i disse næringene, i alle fall når offentlig forvaltning inkluderes.

Situasjonen på arbeidsmarkedet har forverret seg kraftig det siste året. Tallet på arbeidsløse har økt sterkt; i februar i år var det registrert 67 500 arbeidsløse ved arbeidskontorene mot 38 500 ett år tidligere. I følge Arbeidskraftundersøkelsen for 4. kvartal 1982 utgjorde arbeidssøkere uten arbeidsinntekt 3,2 prosent av arbeidsstyrken. Beregninger tyder på at ledighetsprosenten økte til om lag 4 prosent ved utgangen av januar. Inkluderes personer med innskrenket arbeidstid eller som er sysselsatt gjennom midlertidige arbeidsmarkedstiltak, var hele 5 1/2 prosent av arbeidsstyrken direkte berørt av den vanskelige situasjonen på arbeidsmarkedet i vinter.

Prisstigningen, målt ved konsumprisindeksen, har avtatt noe i løpet av det siste året; i februar var konsumprisindeksen 9,9 prosent høyere enn ett år tidligere mens den tilsvarende stigningstakten i februar i fjor var 11,9 prosent. Men også i utlandet er stigningstakten avtakende og prisstigningen i Norge er fortsatt betydelig høyere enn i de fleste andre industriland. De foreløpige lønnsoppgavene for hele fjoråret tyder ikke på at lønnsglidningen avtok markert gjennom annet halvår i fjor, trass i den sterke økningen i ledigheten.

De siste opplysningene om konjunkturutviklingen i utlandet inneholder flere lyspunkter. Et omslag oppover i amerikansk økonomi er trolig allerede innledet, og også i Vest-Europa er konjunkturvurderingene nå mer optimistiske enn de var for få måneder siden. Det er derfor sannsynlig med en vekst i etterspørselen etter norske konjunkturømfindtlige eksportvarer utover i 1983, selv om produksjonsveksten i Norges eksportmarkeder fortsatt anslås lavt.

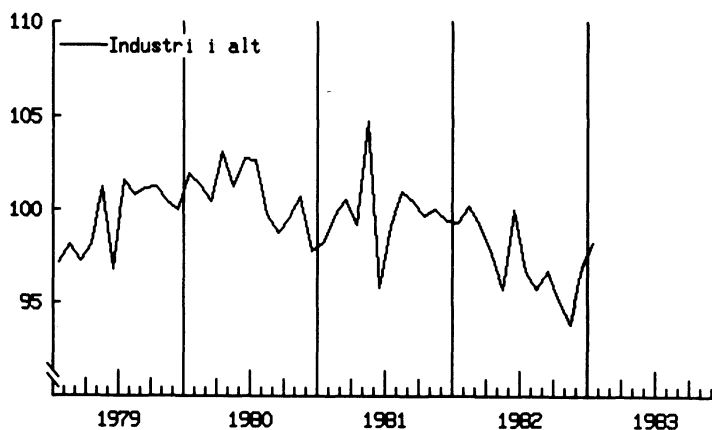
De internasjonale oljeprisene har falt betydelig og dette gjør en ny internasjonal oppgang mer sannsynlig. Lavere oljepriser vil dermed indirekte ha en positiv virkning på tradisjonell norsk vareeksport, men et prisfall på norsk olje og kanskje også på naturgass vil redusere verdien av den norske olje- og gasseksporten og svekke den norske handelsbalansen.

Investeringssetterspørselen fra oljevirkksomheten vil forsterke seg utover i 1983, i første rekke fordi arbeidet med å bygge ut Gullfaksfeltet settes i gang i løpet av året samtidig som arbeidet fortsatt pågår på Statfjord C plattformen og på terminalanleggene på Kårstø.

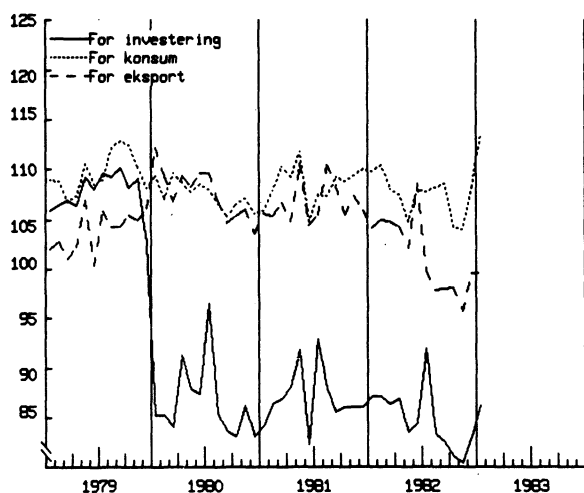
Men industriens investeringer vil trolig fortsette å avta. Etter Byråets siste investeringsundersøkelse å dømme vil industriens investeringer i 1983 bli betydelig lavere enn i 1982 også regnet i løpende kroner. For de offentlige investeringene må en trolig regne med en fortsatt nedgang, selv om enkelte investeringsprosjekter vil bli framskjøvet noe i tid som en del av regjeringens nye arbeidsmarkedstiltak.

Offentlig konsumetterspørsel vil fortsatt gi visse vekstimpulser. For privat konsum er derimot tendensen mer usikker. Vi vet lite om hvordan den økte ledigheten vil påvirke sparetilbøyeligheten. Andre usikkerhetsfaktorer vil være utfallet av lønnsoppgjøret, styrken i lønnsglidningen og eventuelle endringer i kredittpolitikken. Men vekst i tallet på inntektsmottakere i alt, herunder pensjonister med tilleggspensjon, vil isolert sett trekke i retning av en viss vekst i privat konsum.

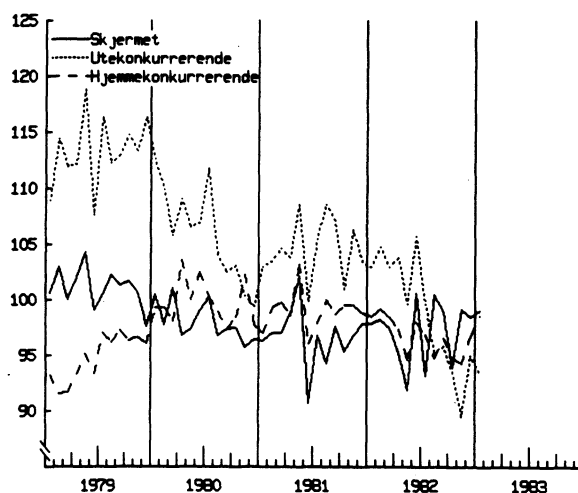
Figur 1 PRODUKSJONSINDEKS  
Sesongkorrigert. 1975 = 100.



Figur 2 PRODUKSJONSINDEKS ETTER ANVENDELSE  
Bergverksdrift industri og kraftforsyning uten oljeutvinning.  
Sesongkorrigert. 1975 = 100.



Figur 3 PRODUKSJONSINDEKS ETTER KONKURRANSETYPE  
Bergverksdrift industri og kraftforsyning uten  
oljeutvinning. Sesongkorrigert. 1975=100



#### INDUSTRIPRODUKSJON: NEDGANGEN HAR TROLIG STANSET OPP

Etter å ha vært nesten uforandret gjennom hele 1981, sank industriproduksjonen sterkt gjennom 1982. (Se figur 1). I fjor høst var den sesongkorrigerte indeksen for industriproduksjonen hele 4,6 prosent lavere enn ett år tidligere, men i de siste månedene har produksjonen steget noe igjen. Det lave tallet i fjor høst hang blant annet sammen med omfattende driftsinnskrenkninger og til dels også produksjonsstans i mange bedrifter. Dette må sees på bakgrunn av den sterke lagerøkningen gjennom 1982 og den finansielle belastning dette førte til for bedriftene. Det er vanskelig å vurdere hvorvidt de siste par måneders produksjonsøkning indikerer at konjunkturedgangen har stoppet opp og at en viss oppgang har begynt, eller om produksjonsnivået nå er så lavt at ytterligere lagerøkning kan unngås. Industriproduksjonen var ved årsskiftet 1982/83 om lag 2 prosent lavere enn ved foregående årsskifte.

Fra 1981 til 1982 sank samlet industriproduksjon med 2,4 prosent og var i 1982 på samme nivå som i lavkonjunkturåret 1978. Størst nedgang var det for eksportvareproduksjonen (5 prosent), mens investeringsvareproduksjonen sank med 2 1/2 prosent. Konsumvareproduksjonen sank med knapt én prosent fra 1981 til 1982.

Nedgangen i eksportvareproduksjonen i 1982 var særlig markert i treforedling og produksjon av metaller, men for disse varene synes produksjonsnedgangen å ha avtatt mot slutten av året. Produksjonen av kjemiske råvarer steg gjennom 1982, men fra et lavt nivå rundt årsskiftet 1981/82. Økningen i eksportvolumet av metaller og kjemiske råvarer mot slutten av 1982 har foreløpig ikke gitt seg utslag i økt produksjon av betydning.

For verkstedprodukter utenom skip var det en svak produksjonsnedgang gjennom 1982. Både ordretilgang og produksjonsutviklingen rundt årsskiftet tyder imidlertid på at nedgangen senere har stoppet opp og at en muligens nå opplever en viss bedring i konjunktursituasjonen. Verkstedindustrien er forøvrig i dag i langt større grad enn tidligere påvirket av ikke-konjunkturmessige forhold som følge av den betydning som investeringene i Nordsjøen har fått.

Produksjon av næringsmidler, drikkevarer og tobakk økte noe i 1982 og er fortsatt i oppgang, men deler av produksjonen har gått til lageroppbygging. Produksjonsveksten har i sin helhet falt på drikkevarer og tobakk. Produksjonen i tekstilindustrien har vært i nedgang siden første halvår 1980 og viser ingen tegn til å snu. For trevarer (unntatt møbler og innredninger) har produksjonen økt de siste månedene. Dette henger antakelig sammen med den milde vinteren i år som kan ha gitt større aktivitet i boligbyggingen enn sesongnormalt, men også at eksporten av disse varene har økt.

Produksjonen i bergverksdrift (u/olje) sank med om lag 20 prosent fra første til annet halvår 1982, bl.a. som følge av driftsstans ved en del store bedrifter. Produksjonen vil ta seg noe opp når disse nå er i virksomhet igjen. Produksjonen i kraftforsyning sank fram til i fjor høst etter sesongkorrigerte oppgaver, men har siden økt noe og tallene for desember og januar var bare én til to prosent lavere enn i tilsvarende periode året før. Produksjonsnedgangen i fjor må bl.a. sees på bakgrunn av produksjonsnedgangen i den kraftkrevende industrien.

#### ORDRER TIL INDUSTRIEN

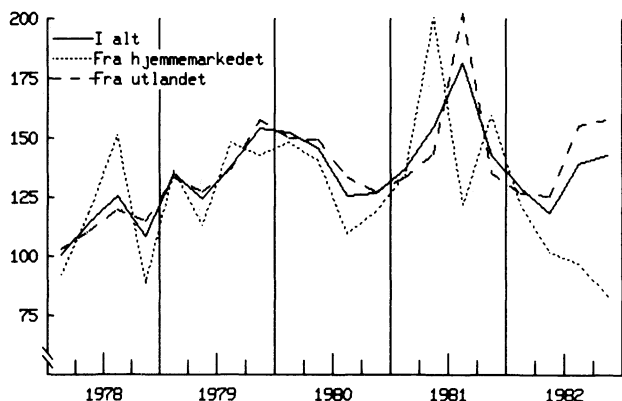
Den sesongkorrigerte verdiindeksen for ordretilgang fra utlandet til metallindustrien har vist store svingninger de siste årene. Blant annet førte én stor enkelt-ordre til svært høy tilgang i 3. kvartal 1981. I første halvår 1982 var ordretilgangen relativt lav, men i andre halvår tok den seg opp igjen. Alt i alt har trolig verdien av ordretilgangen fra utlandet til metallindustrien vært i vekst gjennom de siste to årene. Men ordretilgangen har ikke holdt tritt med leveransene, slik at ordreservene har falt. Verdien av ordreservene for eksport i metallindustrien var 18 prosent lavere i andre halvår i fjor enn ett år tidligere. Eksportprisindeksen for metaller har alt i alt holdt seg forholdsvis uendret de siste årene, og endringer i verdien av ordretilgangen og ordreservene kan derfor med en viss forsiktighet tolkes som volumendringer. Det kan likevel ikke utelukkes at de siste måneders prisoppgang på enkelte metaller slo ut i ordreoppgavene for 4. kvartal i fjor.

For metaller til hjemmemarkedet, som domineres av jern og stål, har både ordretilgangen og ordreserven falt kraftig gjennom 1982. I 4. kvartal 1982 lå ordreservene hele 61 prosent lavere enn ett år før, regnet i verdi. Bygg- og anleggsektoren avtar hoveddelen av den norske stålproduksjonen, og ordresvikten skyldes blant annet lavere aktivitet i stålkrevende byggevirksomhet. Dessuten er trolig den innenlandske ståletterspørselen i ferd med å vri seg noe bort fra de norske stålverkenes tradisjonelle produkter, slik at større deler av markedet dekkes av import.

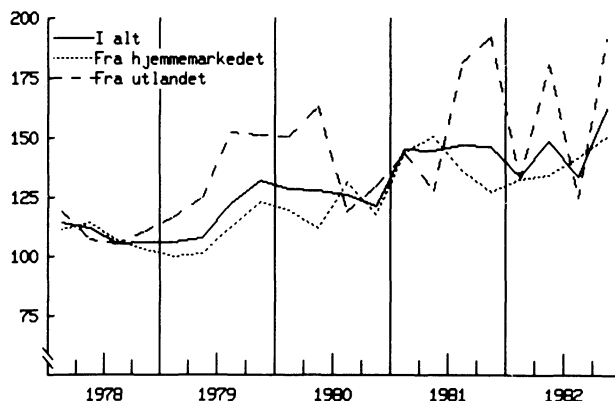
Ordretilgangen fra utlandet til verkstedindustrien (utenom produksjon av transportmidler og oljeplattformer mv.) har vist store svingninger fra kvartal til kvartal gjennom det siste 1 1/2 år. Men korrigert for disse svingningene ser det ut til at ordretilgangen gjennomgående har holdt seg om lag uendret i verdi og dermed trolig har vært synkende i volum. Ordretilgangen fra hjemmemarkedet til denne industrien var klart økende gjennom 1982. Imidlertid var tilgangen på nye ordrer i 1. og 2. kvartal 1981 preget av spesielle, tilfeldige utslag, noe som kan ha påvirket det videre forløpet. Forsøker en å korrigere for dette samt for antatt prisvekst, er det trolig at ordretilgangen målt i volum var om lag uendret gjennom 1982. I denne perioden falt industriinvesteringene sterkt, et fall som antas å fortsette gjennom 1983. At ordretilgangen fra hjemmemarkedet likevel har holdt seg oppe, må trolig være en følge av nye kontrakter tilknyttet investeringene i Nordsjøen.

Verdien av samlet ordretilgang til kjemisk råvareindustri økte betydelig fram til 1981. Gjennom 1982 gikk ordretilgangen noe ned, men ordretilgangen var likevel høy i forhold til de løpende leveransene, og reservene fortsatte å vokse. Ordretilgangen til produksjon av tekstilvarer og produksjon av klær og skotøy sank også noe gjennom 1982 regnet i verdi. Ordreservene for produksjon av tekstilvarer har sunket betydelig siden andre halvår 1981. Ordreservene for produksjon av klær og skotøy har vist store svingninger fra kvartal til kvartal uten noen klar tendens til oppgang eller nedgang, men tallene for andre halvår i fjor var forholdsvis lave.

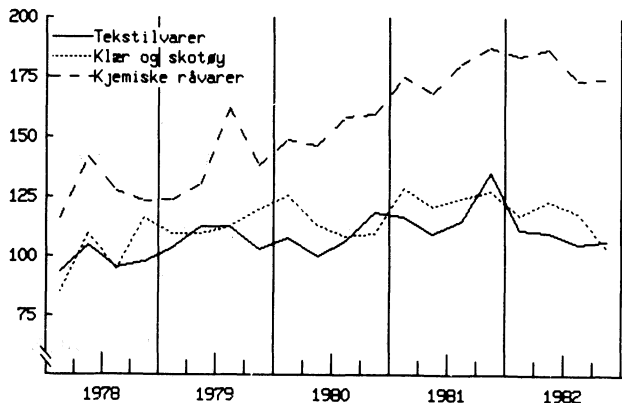
Figur 4 ORDREILGANG  
Metaller.  
Sesongkorrigert verdiindeks. 1976 = 100.



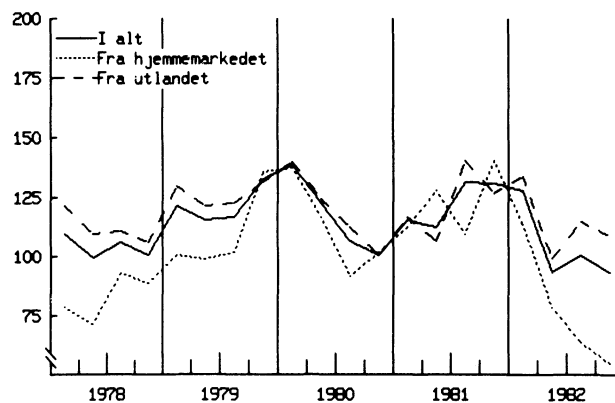
Figur 5 ORDREILGANG  
Verkstedprodukter uten transportmidler og oljeplattformer m.v.  
Sesongkorrigert verdiindeks. 1976 = 100.



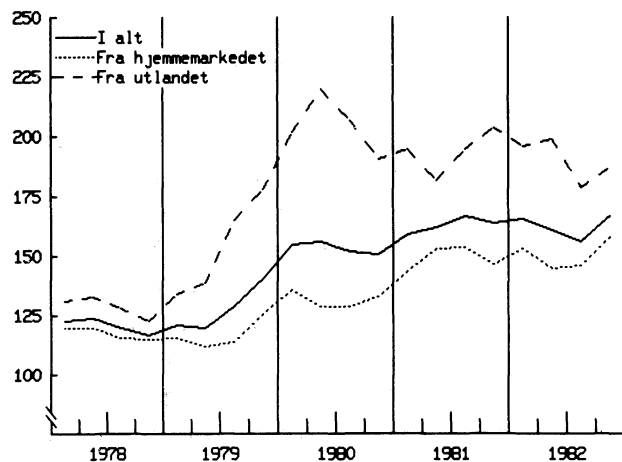
Figur 6 ORDREILGANG  
Tekstilvarer klær og skotøy og kjemiske råvarer.  
Sesongkorrigert verdiindeks. 1976 = 100.



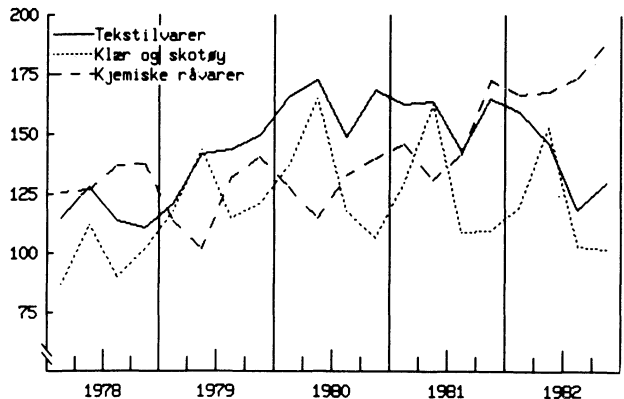
Figur 7 ORDRERESERVE  
Metaller  
Ukorrigert verdiindeks. 1976 = 100.



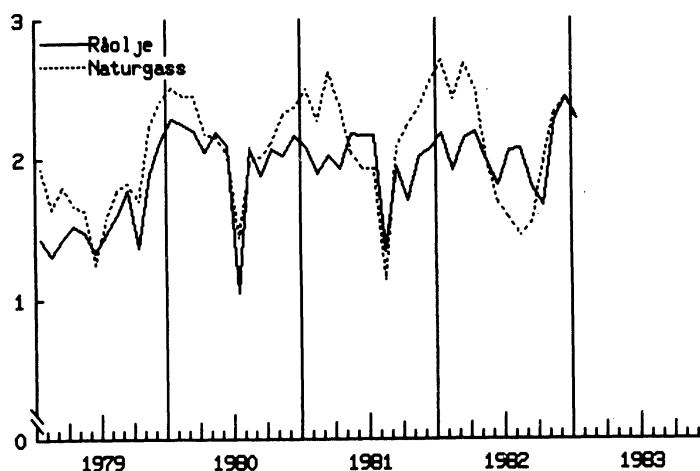
Figur 8 ORDRERESERVE  
Verkstedprodukter uten transportmidler og oljeplattformer m.v.  
Ukorrigert verdiindeks. 1976=100.



Figur 9 ORDRERESERVER  
Tekstilvarer klær og skotøy og kjemiske råvarer  
Ukorrigert verdiindeks. 1976=100.



Figur 10 PRODUKSJON AV RÅOLJE OG NATURGASS  
Råolje (mill.tonn) og naturgass (milliarder Sm<sup>3</sup> (kubikkmeter)).  
Ukorrigerede tall.



#### OLJE- OG GASSUTVINNING: UENDRET PRODUKSJON, MEN LAVERE PRISER

Oljeproduksjonen på den norske kontinentalsokkelen var om lag 24,5 millioner tonn i 1982 mot 23,5 millioner tonn i 1981. Leveransene av naturgass var 24,4 milliarder Sm<sup>3</sup> i 1982 sammenliknet med 25,2 milliarder Sm<sup>3</sup> året før.

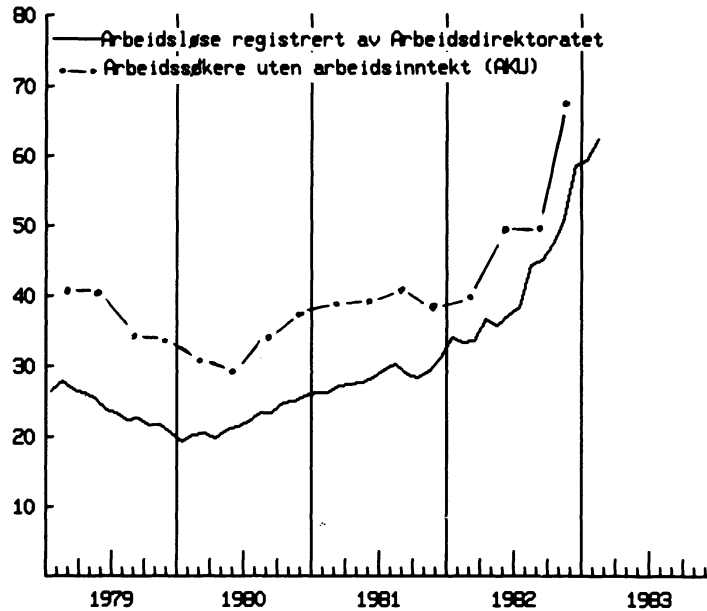
Figur 10 viser månedsproduksjonen av olje og naturgass de siste årene. Produksjonen av gass er preget av betydelige svingninger over året som følge av sesongbestemte endringer i etterspørselen. Produksjonen var noe lavere ved siste årsskifte enn ett år tidligere, blant annet som følge av den milde vinteren, men også på grunn av avtakende produksjonsevne på Ekofiskfeltet. Produksjonsnedgangen på Ekofiskfeltet førte til at den samlede oljeproduksjonen sank gjennom første del av fjoråret. Men da Statfjord B plattformen kom i produksjon i fjor høst, økte totalproduksjonen vesentlig og sist vinter lå produksjonen godt over nivået ett år tidligere. Valhallfeltet ble også satt i produksjon i fjor.

Også i 1983 vil den nedadgående produksjonen på Ekofiskfeltet bli mer enn kompensert ved økningen på Statfjordfeltet og Valhallfeltet, slik at den samlede oljeproduksjonen trolig vil øke fra året før. Men gassproduksjonen vil trolig fortsette å synke noe. Alt i alt vil derfor totalproduksjonen av olje og naturgass, regnet i millioner tonn oljeekvivalenter, holde seg på samme nivå i 1983 sett under ett som i 1982.

Prisen på norsk olje har de siste årene fulgt den britiske prisen. Regnet i dollar var prisen høyest sommeren 1981 - 40 dollar pr. fat - og har siden falt betydelig. Etter en økning i fjor sommer holdt prisen seg på om lag 34,25 dollar fram til november, og den var da den høyeste som noen gang er registrert i norske kroner. Som følge av den internasjonale prisnedgang på olje har også den norske prisen gått ned igjen, og da dette ble skrevet var referanseprisen 30,50 dollar pr. fat. Regnet i norske kroner gir dette en nedgang fra begynnelsen av november i fjor på 8,8 prosent.

Prisene på norskprodusert naturgass har de siste årene vært om lag halvparten av oljeprisen regnet pr. tonn oljeekvivalenter. Endringene i gassprisene har gjennomgående fulgt endringene i oljeprisene, men med et visst etterslep. De siste måneders fall i oljeprisene har foreløpig ikke ført til lavere priser på de løpende leveransene av norskprodusert naturgass.

Figur 11 ARBEIDSLLEDIGE  
 Registrerte arbeidsledige ved arbeidskontorene og arbeidssøkere uten arbeidsinntekt. Sesongkorrigererte tall i tusen.



#### ARBEIDSMARKEDET: FÅ TEGN TIL BEDRING

Ved utgangen av februar var det ved arbeidskontorene registrert vel 67 500 helt arbeidsløse. Det er omtrent det samme som i januar, men en økning på om lag 29 000 sammenliknet med februar 1982. På grunn av sesongvariasjoner pleier arbeidsledigheten å avta fra januar til februar. Sesongkorrigert viser derfor ledigheten en økning på 3 100 personer fra januar til februar. Etter sterk stigning gjennom hele 1982 har det sesongkorrigererte tallet på registrerte arbeidsløse ved arbeidskontorene nå nådd et nivå på 62 400<sup>1)</sup>.

I følge Statistisk Sentralbyrås arbeidskraftundersøkelse var det i fjerde kvartal 1982 64 000 arbeidssøkere uten arbeidsinntekt. Disse utgjorde i alt 3,2 prosent av arbeidsstyrken. Siden en del personer søker arbeid uten å gå til arbeidskontorene, vil arbeidssøkere uten arbeidsinntekt være et bedre mål på nivået av arbeidsledigheten enn den registrerte ledigheten. Arbeidskraftundersøkelsen for fjerde kvartal 1982 ble utført i slutten av november. Den registrerte ledigheten var da om lag 50 000 personer, 14 000 lavere enn arbeidskraftundersøkelsens tall. I gjennomsnitt har denne differansen vært 11 - 12 000 de siste årene. I fjerde kvartal 1982 var det i følge arbeidskraftundersøkelsen 29 000 arbeidssøkere uten arbeidsinntekt i aldersgruppen 16-24 år, og denne gruppen utgjorde da 45 prosent av alle arbeidssøkere.

1) Ulike sesongkorrigeringsmetoder kan gi forskjellig størrelse på det sesongkorrigererte tallet. Valg av metode betyr særlig mye når det skjer store endringer i ledigheten. Statistisk Sentralbyrå har valgt å sesongkorrigere ved at det hver måned legges til eller trekkes fra et fast antall personer som regnes som sesongbestemt ledighet og antas å være uavhengig av nivået på arbeidsledigheten totalt.



Den sterke produksjonsnedgangen i de konkurranseutsatte næringene høsten 1982 har spilt en stor rolle for økningen i ledigheten, men i følge arbeidskraftundersøkelsen kommer det største bidraget fra personer som tidligere har vært sysselsatt i de skjermede næringene. Dette må ses på bakgrunn av at disse næringene sysselsetter om lag 80 prosent av den samlede sysselsetting. Mens nedgangen i sysselsettingen i de konkurranseutsatte næringene tidligere i stor grad ble fanget opp av sterk vekst i de skjermede næringene, har veksten i disse næringene i de siste årene blitt dempet på grunn av svak innenlandsk etterspørsel.

Arbeidssøkere uten arbeidsinntekt etter sysselsetting siste 12 måneder i skjermede og konkurranseutsatte næringene. 1 000<sup>1)</sup>

	Årsgjennomsnitt			4. kv.	3. kv.	4. kv.
	1980	1981	1982	1981	1982	1982
I alt .....	33	40	52	35	56	64
Ikke sysselsatt siste 12 mnd .....	6	9	16	6	19	14
Sysselsatt i skjermede næringene .....	19	22	26	23	26	35
Sysselsatt i konkurranseutsatte næringene	6	6	8	6	9	13

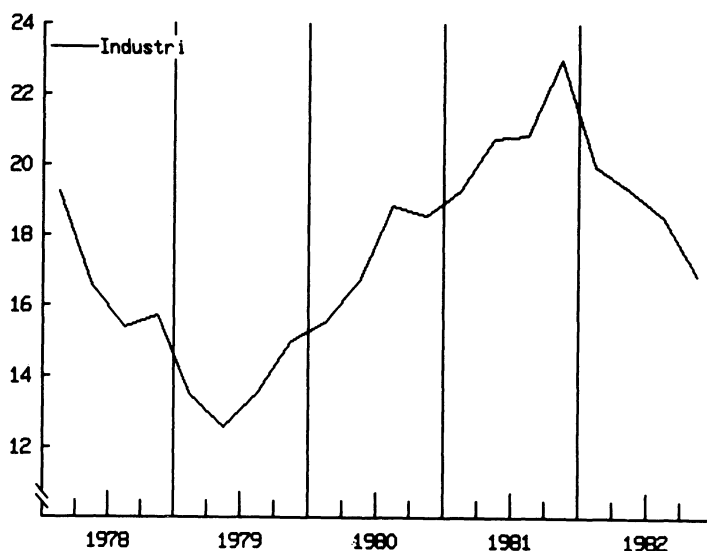
1) Tallene er hentet fra arbeidskraftundersøkelsen. Ettersom dette er en utvalgsundersøkelse, er tallene beheftet med en viss usikkerhet. Det gjelder spesielt tall av lav størrelsesorden og endringstall. Kvartalstallene er også langt mer usikre enn årsgjennomsnittene.

På grunn av den vanskelige situasjonen på arbeidsmarkedet ble det i fjor høst tilført ekstra midler til nye arbeidsmarkedstiltak. Tallet på personer omfattet av arbeidsmarkedstiltak var ved utgangen av januar i år 8 000 høyere enn ett år tidligere, og vel 9 400 høyere enn gjennomsnittet for januartallene for årene 1979-81. For ungdom under 20 år var økningen fra januar i fjor til januar i år 2 700 personer.

Forslag til nye arbeidsmarkedstiltak ble lagt fram i februar. Beredskapsplanen mot arbeidsløshet ble foreslått styrket med 200 mill.kr, og det tas blant annet sikte på å styrke sysselsettingen i kommunene og fylkene. For hver arbeidsløs som settes i virksomhet, blir deler av lønnskostnadene dekket av staten i inntil 10 måneder. Arbeidsmarkedstiltakene omfatter dessuten økt støtte til oppretting av nye elevplasser i den videregående skole samt økt støtte til lærlingeplasser i bedriftene. En del statlige investeringer vil også bli framskyndet.

Summen av registrerte arbeidsledige, ikke-registrerte ledige, personer berørt av innskrenket arbeidstid og personer som ville ha vært ledige dersom de ikke hadde vært sysselsatt ved arbeidsmarkedstiltak vil gi et samlet mål på antall personer som i større eller mindre grad er berørt av den vanskelige situasjonen på arbeidsmarkedet. Ved utgangen av januar kan dette tallet anslås til 110 000, noe som utgjør ca. 5 1/2 prosent av arbeidsstyrken.

Figur 12 UTFØRTE INVESTERINGER  
Sesongkorrigerede verditall. 100 millioner kr.



#### INDUSTRIINVESTERINGENE: FORTSATT NEDGANG

Statistisk Sentralbyrås investeringsundersøkelse fra februar i år viser at investeringene i bergverksdrift, industri og kraftforsyning ble redusert fra 15,8 milliarder i 1981 til 14,7 milliarder i 1982, en nedgang i verdi på 7 prosent. Målt i volum var nedgangen enda sterkere, vel 12 prosent.

For industri alene viser sesongkorrigerede tall at verdien av investeringene passerte en markert topp i 4. kvartal 1981 og deretter var i nedgang gjennom hele 1982.

Investeringene ble redusert fra 8,4 milliarder kroner i 1981 til 7,5 milliarder i 1982, en nedgang i verdi på 11 prosent. Investeringene viste en særlig sterk nedgang for aluminiumsindustri og treforedling noe som i stor grad skyldes at enkelte store investeringsprosjekter ble fullført i 1981. I industri utenom treforedling og metallproduksjon steg investeringene med 5 prosent i verdi fra 1981 til 1982. Investeringene i verkstedindustrien og særlig i kjemisk industri økte sterkere. I disse næringene økte investeringene også noe i volum.

Industribedriftenes februaranslag tyder på betydelig nedgang i investeringene i industrien også i 1983. Sammenhengen mellom bedriftenes februaranslag og de faktiske investeringene fra perioden 1977-1982 tyder på at investeringene i industrien i 1983 vil bli mellom 5,6 milliarder kroner og 6,7 milliarder kroner. Dette svarer til en verdireduksjon på mellom 11 og 25 prosent. Det ventes nedgang i investeringene i de fleste industrigrener. Særlig sterk antas nedgangen å bli for metallproduksjon og for verkstedproduksjon.

I perioden 1977-1982 har anslag fra industribedriftene i november over investeringene for kommende år vanligvis vært til dels betydelig lavere enn de investeringene som har blitt utført. De anslagene som har blitt gjort i februar i investeringsåret, har i større grad svart til de faktiske investeringene, og oppjusteringen av anslagene fra november til februar har vært forholdsvis konstante. Oppjusteringen fra november i fjor tyder ikke på at det fant sted noe markert omslag i industribedriftenes investeringssetterspørsmål i løpet av sist vinter.

## Investeringer. Milliarder kroner

	Utførte investeringer		Antatte investeringer <sup>1)</sup>
	1981	1982	1983
I alt .....	32,5	27,4	26,0
Oljeutvinning .....	16,7	12,7	11,8
Bergverksdrift ellers .....	0,5	0,3	0,3
Industri .....	8,4	7,5	6,2
Kraftforsyning .....	6,9	6,9	7,7

1) Anslag gitt av bedriftene i februar 1982.

## INVESTERINGENE I OLJEVIRKSOMHETEN: ØKENDE AKTIVITET

Investeringsaktiviteten i utvinning og rørtransport av olje og naturgass har tiltatt det siste året og vil fortsette å vokse utover i 1983. Den økte investeringsaktiviteten vil gi betydelige vekstimpulser til store deler av norsk industri, selv om en stor del av investeringsøkningen vil komme fra importerte varer.

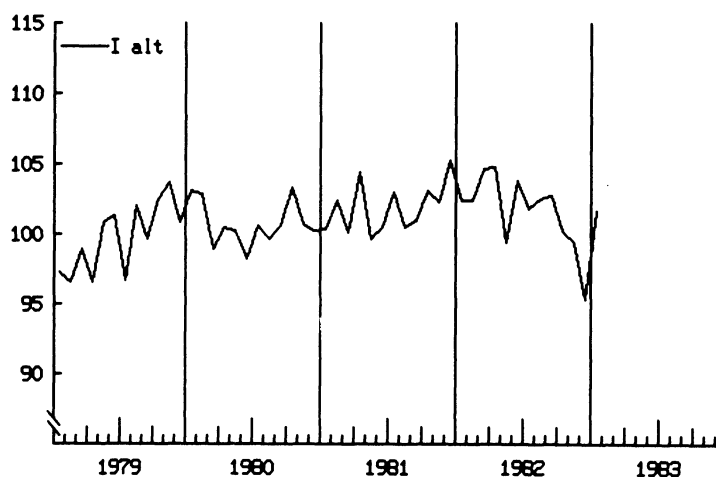
Utførte investeringer i fast realkapital i oljeutvinning har vist store svingninger fra år til år. I 1981, da Statfjord B plattformen ble tauet ut, var de 17,3 milliarder kroner, mens det i 1982 ble registrert investeringer for bare 12,4 milliarder kroner. Etter Statistisk Sentralbyrås siste investeringsundersøkelse vil investeringene i 1983 bli om lag 11,8 milliarder kroner.

Men bevegelsene i de utførte investeringene i fast realkapital, som gir uttrykk for hvor mye ny realkapital som blir satt i produksjon, kan avvike betydelig fra endringene i produksjonen av investeringsvarer. Dette skyldes at deler av produksjonen er tidkrevende - byggetiden for Statfjord C plattformen er anslått til 3 år - og de ferdige delene regnes i mellomtiden som lager av varer under arbeid. I 1982 ble økningen av oljeplattformer under arbeid anslått til 4,3 milliarder kroner. Det foreligger ingen pålitelige anslag for den tilsvarende lagerendring i 1983, men de byggeplanene som foreligger tyder på at lagerøkningen vil bli svært høy også dette året.

Også i sektoren rørtransport av olje og gass vil det bli foretatt store investeringer i 1983. I 1982 var investeringene bare 0,6 milliarder kroner. Det foreligger ingen offentliggjorte anslag over investeringene i 1983, men etter publiserte oppgaver over inngåtte kontrakter og opplysninger om byggingen av rørledningen fra Statfjord-feltet kan det ventes investeringer for flere milliarder kroner i denne sektoren i 1983.

Hvilke virkninger de samlede investeringene i fast realkapital og lagerendring knyttet til utvinning og rørtransport av olje og naturgass vil få for norsk industri, vil avhenge av hvor stor andel av oppdragene som vil tilfalle norske bedrifter. Denne andelen har variert betydelig fra felt til felt og også mellom de enkelte delkontraktene. Byggingen av den nye rørledningen fra Statfjord-feltet og deler av utbyggingen av Heimdalfeltet vil gi relativt få vekstimpulser til norsk industri fordi en stor del av investeringsvarene vil bli produsert i utlandet. Men byggingen av Statfjord C plattformen, anleggene til Nord-Øst Frigg, terminalanleggene på Kårstø og den planlagte utbyggingen av Gullfaks vil kunne få stor betydning for norsk industri i 1983.

Figur 13 DETALJOMSETNING  
Sesongkorrigert volumindeks. 1979=100.



#### PRIVAT KONSUM: SVEKKET ETTERSPOØRSEL

Det sesongkorrigerede detaljomsetningsvolumet passerte et toppunkt i fjor vår og gikk deretter betydelig ned gjennom resten av året. I fjerde kvartal var detaljomsetningsvolumet vel 7 prosent lavere enn to kvartaler tidligere. En del av denne nedgangen skyldtes trolig streiken ved A/S Vinmonopolet og en økning i grensehandelen, men det er vanskelig å anslå hvor stor del. I januar tok detaljomsetningsvolumet seg noe opp igjen, men det var fortsatt forholdsvis lavt. Den norske og den svenske devalueringen i fjor høst endret prisforholdet mellom varer i svenske og norske forretninger, og det er derfor grunn til å regne med at norske forbrukeres innkjøp i Sverige vil fortsette å ligge høyere enn tidligere.

I tremånedersperioden november-januar var detaljomsetningsvolumet 3,5 prosent lavere enn ett år tidligere. Nedgangen var særlig sterk i forretninger som omsetter nærings- og nytelsesmidler. Også detaljomsetningen med beklednings- og tekstilvarer og møbler og innbo gikk ned. Tallet på nyregistrerte personbiler økte derimot med 12,3 prosent i samme periode.

Varekonsumet omfatter om lag to tredjedeler av det private konsumet. For tjenestekonsumet foreligger det svært få oppgaver i den økonomiske korttidsstatistikken. I følge de siste nasjonalregnskapstallene har tjenestekonsumet økt betydelig de siste to årene trass i en svak utviklingen i varekonsumet blant annet på grunn av sterk vekst i nordmenns konsum i utlandet. Fra 1981 til 1982 økte det samlede private konsumet med 1,9 prosent regnet i faste priser. Økningen i volumet av varekonsumet er anslått til 0,9 prosent, mens veksten i tjenestekonsumet er beregnet til 3,9 prosent. Det er trolig at anslaget på varekonsumet vil bli justert noe ned, siden det ble laget før det lave desembertallet for detaljomsetningen forelå.

#### PRISER OG LØNNINGER: LAVERE KONSUMPRISVEKST

Konsumprisindeksen steg 9,9 prosent fra februar i fjor til februar i år. Indeksen for gruppen helsepleie steg mest - hele 15,2 prosent - blant annet på grunn av økte egenandeler. Også prisveksten for bolig, lys og brensel (12,2 prosent) drikkevarer og tobakk (11,7 prosent) og reiser og transport (11,0 prosent) trakk totalindeksen opp. Disse prisene er enten offentlig regulerte eller sterkt

påvirket av offentlige avgifter. Lavest prisstigning viste gruppen klær og skotøy med bare 4,4 prosent, mens matvarene hadde samme prisutvikling som gjennomsnittet.

#### Konsumprisindeks, endringstall

	Endring i prosent	
	Jan. 1983- feb. 1983	Feb. 1982- feb. 1983
Totalindeks .....	0,4	9,9
Matvarer .....	0,5	9,9
Drikkevarer og tobakk .....	0,3	11,7
Klær og skotøy .....	1,0	4,4
Bolig, lys og brensel .....	-	12,2
Møbler og husholdningsartikler .....	1,4	8,9
Helsepleie .....	0,1	15,2
Reiser og transport .....	0,5	11,0
Fritidssysler og utdanning .....	-0,2	8,4
Andre varer og tjenester .....	0,4	9,8

Etter å ha nådd et toppunkt i 1981 avtok stigningstakten i konsumprisene inn i 1982 med en tendens til utflating mot slutten av året. Som nevnt i tidligere utgaver av Konjunkturtendensene kom prisstigningsimpulsene i fjor i første rekke fra innenlandske forhold. En gruppering av de varene som inngår i konsumprisindeksen etter leveringssektor kan belyse dette nærmere. Prisstigningstakten på norskproduserte konsumvarer lite påvirket av verdensmarkedspriser var i fjor tildels betydelig høyere enn prisstigningstakten i totalindeksen og økningen tiltok mot slutten av fjoråret. Prisene på disse varene bidro dermed til å bremse den synkende stigningstakten i totalindeksen. Etter kursjusteringene av norske kroner høsten 1982 begynte også prisstigningen på importerte konsumvarer å tilta mot slutten av fjoråret. Dette, sammen med prisutviklingen til annet tjenstekonsum, har også bidratt til at nedgangen i stigningstakten for totalindeksen har flatet ut.

Som følge av økte avgifter og økte priser på offentlige varer og tjenester og endrede avgifter og subsidier, har januarindeksen de senere år økt betydelig fra desemberindeksen året før. I januar i år lå indeksen 1,5 prosent over desember i fjor, men denne økningen var bare om lag halvparten av den tilsvarende stigning ved de to foregående årsskifter. Også februarindeksen var relativt lav, blant annet på grunn av sesongsalg på klær og skotøy.

Etter de foreløpige lønnsindeksene for 4. kvartal i fjor var det en økning i den gjennomsnittlige timelønn for mannlige industriarbeidere på 9,9 prosent fra 1981 til 1982. Økningen året før var 11 prosent. Lønnsveksten for kvinnelige industriarbeidere var 11,3 prosent. Fra 1. kvartal 1981 til 1. kvartal 1982 var lønnsglidningen - beregnet som forskjellen mellom faktisk lønnsutvikling og tariffbestemte tillegg - 6,8 prosent. Tilsvarende tall for 2. og 3. kvartal var henholdsvis 7,0 prosent og 6,4 prosent, mens de siste foreløpige tallene viser en lønnsglidning på om lag 6,0 prosent fra 4. kvartal 1981 til 4. kvartal 1982.

## UTENRIKSHANDEL

De siste eksportoppgavene viser fortsatt ingen tegn til ny oppgang i den samlede tradisjonelle vareeksporten, men eksporten av enkelte konjunkturfølsomme varer har økt.

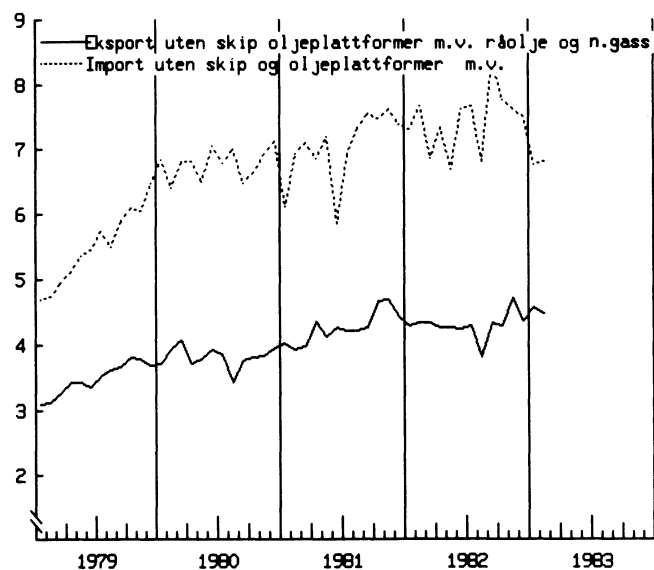
Volumet av den tradisjonelle vareeksporten (alle varer utenom råolje, naturgass, skip og oljerigger) passerte et toppunkt i slutten av 1981, og gikk ned fram til fjerde kvartal i fjor. I fjerde kvartal var volumet av den tradisjonelle vareeksporten 4 prosent lavere enn i samme periode ett år før. På årsbasis var nedgangen fra 1981 til 1982 knapt 1 prosent. Sesongkorrigerte verditall for januar og februar i år viser bare meget svak økning i forhold til siste kvartal i fjor.

Prisindeksen for den tradisjonelle vareeksporten økte med om lag 13 prosent årlig rate fra annet til fjerde kvartal i fjor, etter å ha falt gjennom halvåret før. Prisindeksen for fjerde kvartal ble dermed 2,9 prosent høyere enn ett år før. Prisstigningen var særlig sterk fra 3. til 4. kvartal. Dette må sees i sammenheng med nedjusteringene av kroneverdien i august og september som har gjort det lettere for bedriftene å øke sine produktpriser målt i norske kroner. Prisoppgangen fra 3. til 4. kvartal var sterkest for kjemiske grunnstoffer og maskiner og transportmidler, mens en rekke lite bearbejdede varer gikk ned i pris, blant annet papirmasse og malmer.

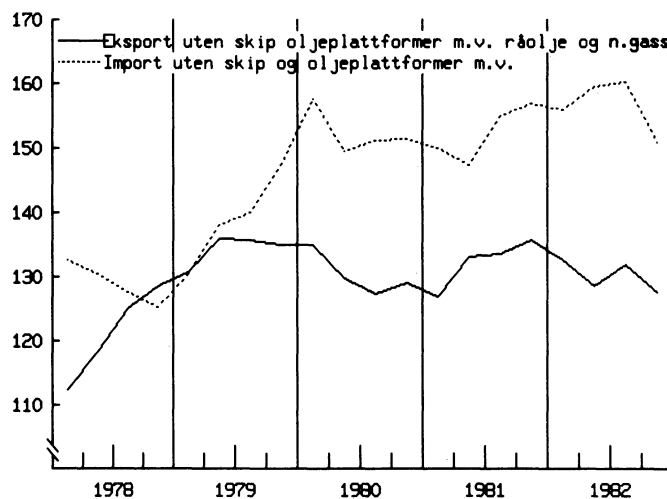
Eksportvolumet for fisk og fiskevarer økte med om lag 4 prosent fra 1981 til 1982, trass i en sterk svikt i eksporten av tørrfisk og klippfisk spesielt til Nigeria. Eksporten av treforedlingsprodukter avtok i volum gjennom hele 1982 når en justerer for sesongsvingninger. Nedgangen var særlig sterk for papirmasse og papiravfall, som gikk tilbake med 38 prosent i volum fra fjerde kvartal 1981 til fjerde kvartal i fjor. I fjerde kvartal tok eksporten seg opp for enkelte varegrupper som hadde ligget svært lavt i tredje kvartal, blant annet fôrstoffer, olje- og fettprodukter og metaller unntatt jern og stål. Det er mye som tyder på at markedet for aluminium er i oppgang; en sterk økning i eksportvolumet fra tredje til fjerde kvartal er blitt fulgt av en stigning i spotprisene på verdensmarkedet på mellom 30 og 40 prosent siden årsskiftet. Eksporten av jern og stål avtok i volum gjennom fjoråret. Eksporten av verkstedindustriprodukter unntatt skip og oljeplattformer var i sterk vekst fram til tredje kvartal, men falt sterkt fra tredje til fjerde kvartal. Eksporten av nye skip tok seg opp i 1982 etter å ha vært svært lav året før, og eksporten av brukte skip var større enn vanlig de siste årene. Eksporten av boreplattformer mv. var i 1982 på om lag 1,8 milliarder kroner, dvs. om lag det dobbelte av i 1981.

Det sesongjusterte importvolumet regnet uten skip og oljerigger gikk ned fra 3. til 4. kvartal i fjor, etter å ha vært i oppgang siden annet kvartal 1981. Sesongkorrigerte verditall for januar og februar viser sterk nedgang i forhold til månedene før, og tyder på at importvolumet har fortsatt å avta etter årsskiftet. På grunn av produksjonsnedgangen i store deler av industrien skyldtes mye av nedgangen i det samlede eksportvolumet i fjor høst redusert import av innsatsvarer. Importvolumet var 3,3 prosent høyere i 1982 enn året før. Importen av råolje fortsatte å avta i 1982 som følge av at mer olje ble ført direkte til Norge fra den norske delen av Nordsjøen. Volumveksten i importen fra 1981 til 1982 ville blitt om lag 1 prosent høyere hvis en hadde utelatt olje. Veksten i importvolumet var sterkest for ulike ferdigvarer, maskiner og transportmidler og jern og stål. Importen av oljeplattformer økte særlig sterkt, og var i 1982 på om lag 3,5 milliarder kroner, nær 4 ganger så mye som året før. Råvarer og de fleste innsatsvarer viste stort sett stagnasjon eller nedgang. Importprisene økte sterkt gjennom andre halvår i fjor, blant annet på grunn av de to nedjusteringene av kroneverdien i august og september.

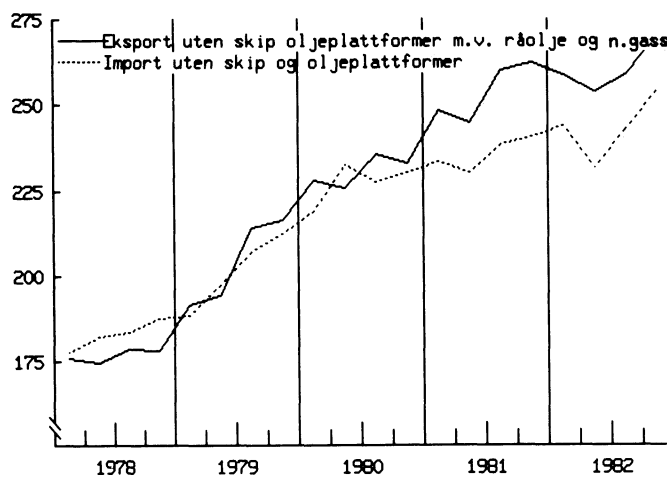
Figur 14 UTENRIKSHANDEL MED TRADISJONELLE VARER  
Sesongkorrigerte verditall. Milliarder kr.



Figur 15 UTENRIKSHANDEL MED TRADISJONELLE VARER  
Sesongkorrigert volumindeks. 1970 = 100.



Figur 16 UTENRIKSHANDEL MED TRADISJONELLE VARER  
Prisindeks (enhetspriser). 1970=100



KONJUNKTURTENDENSENE I UTLANDET:

## SAMMENDRAG

Økonomien i de vestlige industriland var i 1982 stort sett preget av stagnasjon, svært høy arbeidsløshet og moderat prisstigning. Blant de største vest-europeiske landene viste Vest-Tyskland den svakeste utviklingen i de tre første kvartalene av fjoråret, med svikt både i eksport og innenlandsetterspørsel. I de andre store landene gav den private konsumetterspørselen visse vekstimpulser, men samhandelen med andre deler av verden virket kontraktivt.

Den langvarige stagnasjonen i den vestlige verden må sees på bakgrunn av at nesten alle land har ført en sterkt etterspørselsbegrensende politikk, særlig med sikte på å bremse prisstigningen, som i flere år var svært høy. Men den økonomiske politikken fortsatte å være sterkt restriktiv også etter at prisstigningstakten i OECD-området i 1982 hadde kommet ned på et lavere nivå enn noen gang tidligere i siste 10-års periode. I det siste har likevel flere land løsnet noe på den stramme kredittpolitikken, trolig i første rekke under presset av en rekordhøy arbeidsløshet, og verdenskonjunktorene synes å ha endret seg noe til det bedre i løpet av siste høst og vinter.

I U S A er det nå mye som tyder på at et omslag oppover er innledet; blant annet er næringslivets og publikums konjunkturvurdering tydelig mer optimistisk enn tidligere. Det synes klart at den nye konjunkturoptimismen i USA har aktivisert et akkumulert fornyelsesbehov, særlig for varige forbruksvarer, f.eks. biler, og dette har bidratt til å styrke oppgangstendensene. Også boligbyggingen bidrar betydelig til oppsvinget her.

Men det er svært vanskelig å vurdere hvor varig og sterk oppgangen i USA kan komme til å bli. De amerikanske myndighetene er sterkt på vakt mot ugunstige endringer i inflasjonstakten, og det skal trolig lite til før kredittpolitikken kan bli strammet til igjen.

I V e s t - E u r o p a er situasjonen mer uklar. EEC-kommisjonens undersøkelser av næringslivets vurdering av fremtidsutsiktene syntes allerede ved årsskiftet å vise at konjunkturpessimismen ikke lenger var like utpreget som før, og januar-resultatene viste en klar bedring; indeksen for konjunkturvurderingen ("Economic sentiment") for Fellesmarkedet under ett gikk noe opp fra desember til januar, etter å ha holdt seg uendret på et lavt nivå i tre måneder. Industriproduksjonen for Vest-Europa under ett endret seg lite fra tredje til fjerde kvartal i fjor, etter den kraftige nedgangen tidligere i 1982. Andre forhold trekker også i retning av en noe mere optimistisk vurdering enn tidligere også for Vest-Europa; det ser nå ut til at Vest-Europa's eksportmarkeder i USA vil kunne ekspandere mer enn tidligere antatt. Alt i alt skulle forholdene i Vest-Europa nå ligge noe bedre til rette for en mer varig konjunkturoppgang enn i begynnelsen av 1982, da tilløpet til en konjunkturoppgang ble "kvalt i fødselen"; det har siden funnet sted en betydelig rentenedgang, prisutviklingen på oljemarkedet har endret seg, og lagrene er blitt vesentlig redusert. Videre kan en fortsatt nedgang i konsumprisene ha bidratt til en viss økning i forbrukernes disponible realinntekt. Foreløpig må en imidlertid konstatere at den innenlandske etterspørselen i Vest-Europa ennå ikke viser klare tegn til omslag oppover.

Ett varig konjunkturomslag oppover i Vest-Europa i 1983 forutsetter blant annet at oppgangen i USA vil fortsette. Denne forutsetningen er som nevnt noe usikker. Det er også et vilkår for en varig oppgang i Vest-Europa at det heller ikke her vil finne sted noen ny tilstramning i den økonomiske politikken, noe som lett vil kunne skje om prisstigningstakten skulle øke igjen. Men foreløpig virker det ikke sannsynlig at stigningen i prisene skulle tilta vesentlig med det første; nedgangen i oljeprisene motvirker tendensen til stigning i råvareprisene ellers (se neste side), og lønnsutviklingen ser i de fleste land ut til å være preget av den høye arbeidsløsheten. Det er imidlertid sannsynlig at en eventuell ny konjunkturoppgang i Vest-Europa vil bli moderat.



Ett av tegnene på at et konjunkturomslag oppover kan være under utvikling er at råvareprisene har vist tegn til å stige igjen. Både Reuter's britiske og Moody's amerikanske råvareindekser var i nedgang gjennom annet halvår 1981 og til dels også gjennom første halvår 1982. Begge indeksene passerte et bunnpunkt i oktober i fjor og har siden vært i stigning; i februar lå Reuter's og Moody's indekser henholdsvis 12 prosent og 10 prosent høyere enn i oktober. HWWA's indeks<sup>1)</sup> for ikke-jernholdige metaller passerte en topp vinteren eller våren 1980 og var deretter stort sett i nedgang fram til sommeren 1982. I annet halvår i fjor endret denne indeksen seg lite, men steg så med hele 10 prosent bare fra desember i fjor til februar i år.

## OLJEPRISENE

Markedssituasjonen for råolje er i dag fortsatt preget av betydelig usikkerhet. Etter det siste møtet i organisasjonen av oljeeksporterende land (OPEC) er det nå oppnådd enighet om en ny referansepris på 29 dollar pr. fat for arabisk lett råolje, mens den ved årsskiftet 1982/83 var 34 dollar pr. fat. Intern uenighet i OPEC om fordelingen av produksjonen, som nå er satt til 17,5 millioner fat pr. dag, og usikkerhet om etterspørselsutviklingen gjør det vanskelig å vurdere om den nye prisen vil skape likevekt i markedet.

Prishoppet på råolje fra 1979 til 1980 sammen med en svak konjunkturutvikling førte til en sterk nedgang i de vestlige industrilandenes oljeforbruk de siste fire årene. Tall fra det internasjonale energibyrået (IEA) viser at oljeforbruket i medlemslandene<sup>2)</sup> gikk ned med 5,3 prosent i 1982 etter et fall på 6,2 prosent året før. Denne fallende tendensen ser ut til å fortsette også inn i 1983, bl.a. som følge av den milde vinteren. Samtidig har oljeeksporterende land utenfor OPEC, først og fremst Mexico, USA og Storbritannia økt sin oljeproduksjon. Siden høsten 1982 har det skjedd en betydelig nedbygging av oljelagre, noe som er en viktig faktor bak den sviktende oljeetterspørselen og presset på oljeprisene. Den svake markedsutviklingen har fått OPEC til å redusere produksjonen fra et topp-nivå i 1979 på over 31 millioner fat pr. dag til ca. 14 millioner fat pr. dag i februar i år. Den synkende etterspørselen og forventningene om en nær forestående offisiell prisreduksjon fra OPEC's side førte i januar og februar i år til prispress på spot-markedet for Nordsjø-oljen. Ved årsskiftet var referanseprisen på råolje fra Nordsjøen 33,50 dollar pr. fat, mens det på spot-markedet i Rotterdam ble notert priser ned til 29 dollar, mot 32 dollar pr. fat i november/desember i fjor. Det britiske statsoljeselskapet satte derfor i midten av februar referanseprisen på råolje ned til 30,50 dollar pr. fat, med virkning fra 1. februar. Umiddelbart etterpå ble prisen på nigeriansk råolje satt ned til 30 dollar pr. fat. Den nigerianske råoljen er av omlag samme kvalitet som Nordsjøoljen.

Det er vanskelig å bedømme hvorvidt en ny internasjonal oppgang vil presse oljeprisene oppover igjen. Økt totalproduksjon i de vestlige industrilandene vil sannsynligvis føre til økt etterspørsel etter olje. Men produksjonskapasiteten for olje i verden er nå betydelig høyere enn etterspørselen. Det der derfor grunn til å tro at det kan finne sted en betydelig etterspørselsøkning etter olje uten at oljeprisene av den grunn vil øke vesentlig.

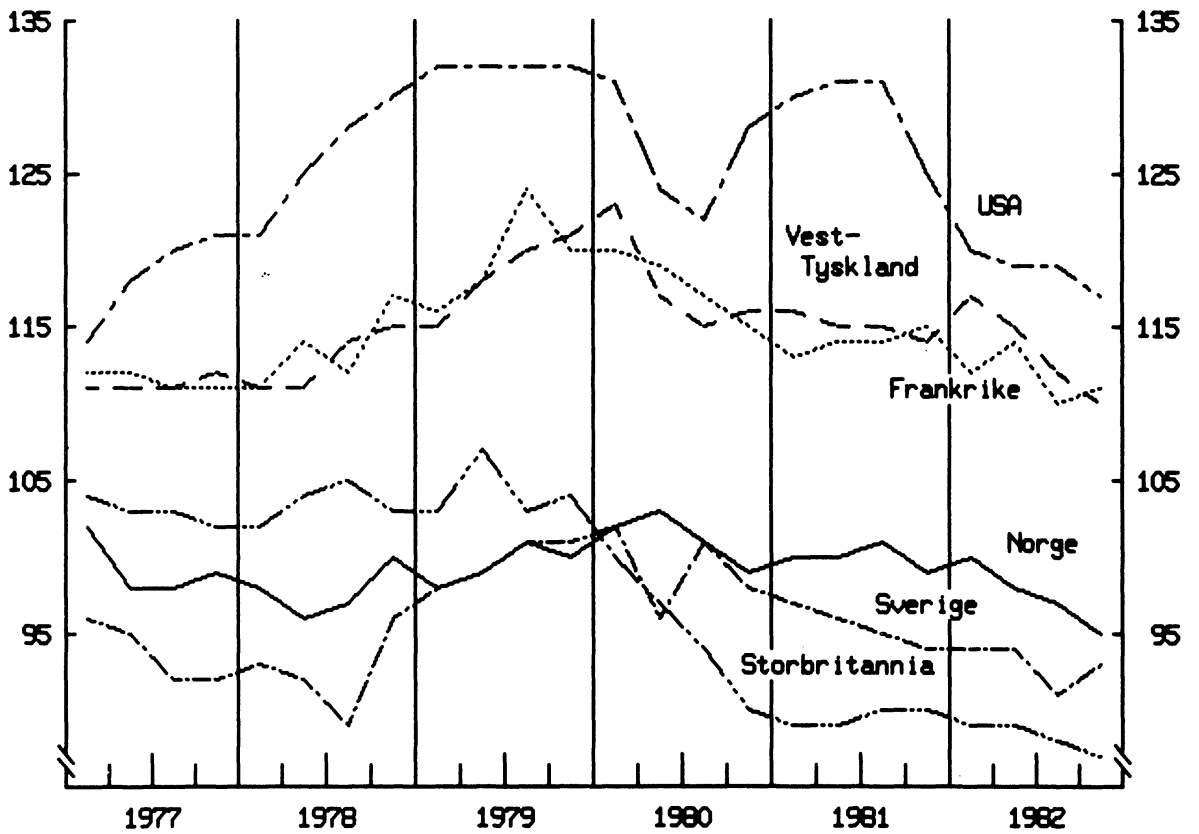
Dersom oljeprisene i det kommende år stabiliserer seg på dagens nivå eller synker ytterligere, vil det kunne få store virkningen på verdensøkonomien. Reduserte oljepriser innebærer en omfordeling av inntekt mellom oljeproduserende og oljeimporterende land via endringer i bytteforholdet. Uten endringer i den økonomiske politikken vil de økte inntektene i de oljeimporterende landene bidra til økt etterspørsel etter varer og tjenester. Inntektsbortfallet vil først og fremst ramme oljeselskapene og myndighetene i de oljeeksporterende landene. I enkelte av disse landene, blant annet Indonesia, Nigeria, Mexico og Venezuela som har til dels betydelige betalingsbalanseproblemer, vil trolig en slik inntektsreduksjon ganske raskt føre til redusert etterspørsel. Men i de oljeeksporterende landene som har store nettofordringer på utlandet, vil etterspørselen neppe avta vesentlig på kort sikt. Det er derfor grunn til å anta at de positive etterspørselsvirkningene vil være langt sterkere enn de negative på kort sikt ved et fall i oljeprisene.

1) Beregnet på dollarbasis av HWWA - Institut für Weltwirtschaft, Hamburg.

2) Medlemslandene i IEA omfatter OECD-landene bortsett fra Australia, Finland, Frankrike, Island, Norge og Portugal.

Figur 17

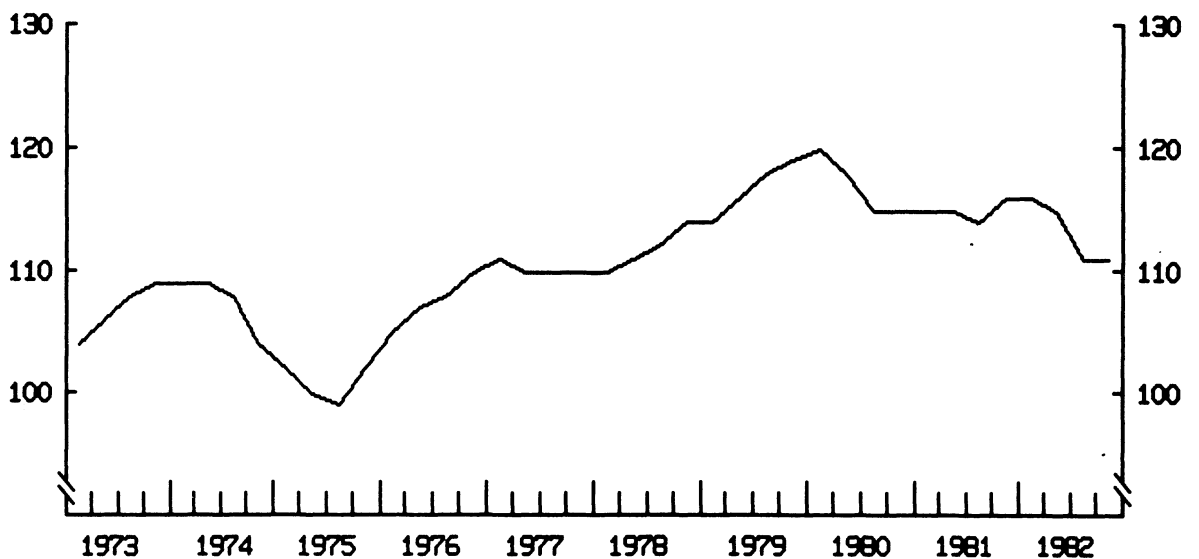
Industriproduksjon uten bergverksdrift og kraftforsyning i utvalgte land.  
 Sesongkorrigert. 1975=100.  
 Beregnet på grunnlag av OECD Main Economic Indicators.



Figur 18

1)

Industriproduksjonen i Vest-Europa.  
 Sesongkorrigert. 1975=100



1) Tallet for 4.kvartal 1982 bygger bare på oppgaver for de fire største landene.

Beregninger som nylig er foretatt av internasjonale organisasjoner viser at verdens bruttonasjonalprodukt vil øke med en halv til én prosent på kort sikt ved en økning/reduksjon i oljeprisene på 20 prosent. Den prosentvise økningen i omfanget av verdenshandelen vil bli noe større. Reduserte oljepriser vil også bidra direkte til å senke prisstigningen og dermed legge forholdene til rette for en mer aktivitetstimulerende økonomisk politikk i mange land.

#### STORBRITANNIA

I Storbritannia er økonomien fortsatt preget av svak vekst, meget stor arbeidsløshet og lav inflasjon. Veksten i bruttonasjonalproduktet fra 1981 til 1982 ble både i OECD's desember-rapport og i den siste kvartalsrapporten fra NIESR (National Institute of Economic and Social Research) - som nylig er offentliggjort - anslått til bare 1/2 prosent. I annet halvår i fjor gav konsumetterspørselen betydelige vekstimpulser, men i stor grad til utenlandsk produksjon. Oppsvinget i konsumetterspørselen var ellers forbigående; det må sees i sammenheng med avskaffelsen av restriksjonene på avbetalingshandelen.

Etter NIESR's siste prognoser vil veksten i bruttonasjonalproduktet bli forholdsvis svak også i 1983 og 1984 (henholdsvis 1,4 prosent og 1,7 prosent fra året før), med eksporten som viktigste drivkraft; denne er ventet å øke både som følge av markedsvekst og økt britisk konkurranseevne. Konsumetterspørselen er - med den stramme økonomiske politikken som forutsettes - ventet å gå noe tilbake i 1983 (med 0,7 prosent), og å holde seg praktisk talt uendret året etter. Forholdene ligger heller ikke til rette for noe markert oppsving i investeringsetterspørselen i Storbritannia; kapasitetsutnyttningen og selskapsfortjenestene er lave. Den stramme kredittpolitikken har riktignok blitt lempet litt på i løpet av 1982, men NIESR tviler på at dette har virket på investeringene.

Den ventede svake oppgangen i veksttakten har ennå ikke slått ut i de løpende konjunkturindikatorerne. Industriproduksjonen var ved årsskiftet fortsatt i stagnasjon eller nedgang, med særlig sterk svikt for metallvareproduksjonen og investeringsvareproduksjonen, og arbeidsløsheten fortsatte å stige utover høsten og vinteren; etter sesongkorrigerte oppgaver økte arbeidsløshetsprosenten jamnt fra måned til måned fra 12,2 i oktober til 12,7 i februar. Detaljomsetningsvolumet steg fra tredje til fjerde kvartal i fjor, men gikk sterkt ned (sesongkorrigert) fra desember til januar. Det samme gjaldt eksportverdien. Stigningstakten for konsumprisene var i januar kommet helt ned på en årlig rate av 4,9 prosent, den laveste siden september 1969.

NIESR's prognoser for 1983 og 1984 bygger på forutsetningen om uendret økonomisk politikk. Det nye britiske statsbudsjettet som senere (14. mars) er blitt offentliggjort, omfatter moderate lettelser både i person- og selskapsbeskatningen, til sammen anslått til 2 milliarder pund. Instituttet utelukker ikke at skattereduksjonen vil kunne tilføre britisk økonomi visse stimulanser, men anbefaler for sin egen del å øke de offentlige investeringene. I løpet av de siste åtte årene har de offentlige investeringenes andel av bruttonasjonalproduktet blitt omtrent halvert; myndighetene har naturlig nok funnet det lettere å skjære ned på offentlige investeringer enn på offentlige løpende utgifter. Med den nåværende markerte svikten i bygge- og anleggsvirksomheten vil økte offentlige investeringer kunne gi relativt stort utbytte i forhold til innsatsen.

#### VEST-TYSKLAND

Blant de større vest-europeiske industrilandene hadde Vest-Tyskland den svakeste konjunkturutviklingen i 1982. Etter OECD's anslag gikk bruttonasjonalproduktet ned med 1 1/4 prosent fra året før, i første rekke som følge av svikt i det private konsumet. Siden årsskiftet har det imidlertid funnet sted et klart omslag oppover i næringslivets konjunkturvurdering. IFO-instituttets indeks for næringslivets konjunkturoppfatning ("Business indicator"), som ofte har varslet konjunkturomslag, snudde oppover i september i fjor etter markert nedgang gjennom annet halvår 1981 og de tre første kvartalene 1982. Så sent som i januar var denne indeksen fortsatt stigende. Innenlandsk ordretilgang til industrien gikk betydelig opp i volum fra oktober til januar. Tilgangen på nye eksportordrer endret seg derimot lite, bortsett fra en markert stigning i januar.

Utviklingen i de løpende indikatorene for produksjon og etterspørsel var ellers svak helt fram til årsskiftet, men både detaljomsetningen, utenrikshandelen og industriproduksjonen tok seg markert opp i januar. Men én måned er for kort tid til å fastslå om tendensen har snudd; tilfeldige forhold kan ha spilt inn, selv om oppgangen omfatter flere indikatorer. Særlig byggebransjen har hatt en gunstig utvikling utover vinteren; byggevirksomheten har vært stimulert både av synkende renter, spesielle stimulerings tiltak og et akkumulert byggebehov. Den milde vinteren kan også ha spilt inn.

Tallet på arbeidsløse har vært i sterk oppgang gjennom 1980, 1981 og 1982. Det hadde i februar i år kommet opp i over 2,5 millioner, og en må helt tilbake til 1948 for å finne høyere tall. Etter OECD's sesongkorrigerte tall lå arbeidsløshetsprosenten i februar på 9,1, mot 8,7 i januar og 8,5 i gjennomsnitt for 4. kvartal i fjor.

Investeringssetterspørselen tok seg - etter ordreutviklingen å dømme - noe opp omkring årsskiftet, men det er ennå noe usikkert om oppgangen vil vare ved. De vest-tyske myndighetene håper imidlertid at bl.a. nedgangen i rentene og i oljeprisene vil bidra til å bedre investeringsklimaet. Kapasitetsutnyttningen er imidlertid fortsatt svært lav. Utviklingen av en annen viktig faktor av betydning for investeringssetterspørselen, nemlig bedriftenes inntjeningssevne, vil blant annet avhenge av det kommende lønnsoppgjøret. Metallarbeiderne har nylig truet med streik dersom deres lønnskrav, som begrenser seg til kompensasjon for prisstigningen, ikke imøtekommes. Utfallet av lønnsforhandlingene for metallarbeiderne kan ha stor innflytelse på lønnsforhandlingene ellers. Lønnsstigningen fra oktober 1981 til oktober 1982 var 4,1 prosent.

Konsumprisene endret seg bare lite utover høsten og vinteren. Konsumprisindeksen for februar lå bare 3,7 prosent høyere enn ett år tidligere. Fra 1981 til 1982 økte konsumprisene med 5,3 prosent.

OECD ventet i desember en stigning i bruttonasjonalproduktet på 1 prosent i første halvår 1983 og 1 3/4 prosent i annet halvår (årlige rater), med eksporten som viktigste drivkraft. Som følge av den kraftige nedgangen gjennom annet halvår i fjor vil den ventede produksjonsutviklingen gjennom 1983 på årsbasis innebære en nedgang i bruttonasjonalproduktet på 1/4 prosent fra 1982 til 1983.

## FRANKRIKE

I Frankrike var den økonomiske utviklingen gjennom 1981 og første halvår 1982 svært ulik utviklingen i de andre store vestlige landene. Hver for seg søkte disse å bedre sin internasjonale konkurransevne gjennom en restriktiv økonomisk politikk, noe som førte til stagnasjon og rekordhøy arbeidsløshet i hele OECD-området sett under ett. Da den nye franske regjeringen trådte til sommeren 1981 la den kursen om i ekspansiv retning, i håp om at andre land ville følge etter. Men dette skjedde ikke, og det franske eksemplet viste at det er vanskeilig eller umulig selv for et stort land å bryte ut ved alene å legge om til en ekspansiv politikk. Produksjon og sysselsetting tok en tid til å øke, men samtidig tok Frankrike til å miste markedandeler som følge av sterkere kostnadsstigning enn det landets viktigste handelspartnere hadde; vekstkurven begynte å flate ut igjen, og Frankrike ble på ny tvunget til å stramme den økonomiske politikken til.

Etter OECD's anslag steg bruttonasjonalproduktet fra 1981 til 1982 med 1,5 prosent, i første rekke som følge av en kraftig oppgang i både det private og offentlige konsumet. Både investeringene i fast realkapital og eksporten gikk ned, mens importen økte betydelig. Som følge av den nye tilstrammingspolitikken ble bidraget til produksjonen fra de ulike etterspørselskomponentene drastisk endret fra første til annet halvår i fjor. Mens eksportvolumet for varer og tjenester sank med hele 9 prosent (årlig rate) fra annet halvår 1981 til første halvår 1982, økte importen med hele 5 prosent, og både offentlig og privat konsum med 3-4 prosent. I annet halvår i fjor holdt eksportvolumet seg uendret, mens importen gikk ned med 2 prosent og det private konsumet bare økte med 1/2 prosent. Bruttonasjonalproduktet steg med 1,4 prosent i første halvår og 1/4 prosent i annet halvår.

De siste oppgavene over de løpende konjunkturindikatorene viser at industriproduksjonen lå på et forholdsvis lavt nivå i tredje kvartal i fjor og endret seg lite i årets siste måneder. Arbeidsløsheten var i sterk stigning gjennom 1982 fram til tredje kvartal, men har senere endret seg lite.

I januar i år var 8,9 prosent av arbeidsstyrken registrert som arbeidsløse. Verdien av vareeksporten endret seg lite utover høsten og vinteren til og med januar, mens vareimporten gikk noe opp. Prisstigningstakten har etter vært avtatt noe, men konsumprisindeksen lå i januar likevel 9,6 prosent høyere enn i samme måned i fjor.

Rundspøringer om næringslivets vurdering av produksjonsutviklingen fremover synes å vise at konjunkturpessimismen nå er mindre fremtredende enn før; i februar var det en overvekt på bare 5 prosent av bedriftene som ventet fortsatt nedgang i industriproduksjonen, mens det tilsvarende tallet var 10 prosent i januar og 18 prosent i oktober i fjor.

For 1983 regner OECD med en vekst på bare 1/2 prosent i bruttonasjonalproduktet fra året før, men utviklingen i annet halvår 1983 ventes å bli betydelig bedre enn i første halvår. I motsetning til året før ventes vekstimpulsene i første rekke å komme fra utenlandsetterspørselen. Etter prognosene vil det private konsumet stige med 1 prosent fra 1982 til 1983, mens investeringene vil fortsette å gå noe ned.

## ITALIA

I Italia er det ennå ingen klare tegn til konjunkturomslag oppover. Bruttonasjonalproduktet gikk ned med 3/4 prosent fra 1981 til 1982 etter OECD's anslag i desember, og Organisasjonen venter en vekst på bare 1/4 prosent fra 1982 til 1983. OECD antar imidlertid at veksten vil bli noe sterkere i annet enn i første halvår.

Italiensk økonomi fikk relativt sterke vekststimulanser i 1981 fra utenlandsetterspørselen, men den kraftige eksportveksten avtok gjennom fjoråret, både som følge av svak vekst i landets viktigste eksportmarkeder og fordi italiensk industri tapte konkurransevne; Italia hadde både i 1981 og 1982 den klart høyeste inflasjonsraten blant de største vestlige industrilandene. Fra 1980 til 1981 økte den italienske konsumprisindeksen med hele 21,5 prosent. Særlig som følge av en svært stram kredittpolitikk avtok prisstigningen noe i 1982 (16,6 prosent fra året før).

Men tilstramningen av kredittpolitikken rammet samtidig investeringsetterspørselen; etter OECD's anslag gikk bruttoinvesteringene i fast realkapital ned med 1,2 prosent i første halvår i fjor og med hele 5 1/4 prosent i annet halvår, regnet som sesongkorrigerte årlige rater. Det private konsumet holdt seg praktisk talt uendret, og heller ikke utenrikshandelen ga vekstimpulser.

Industriproduksjonen gikk ned, med hele 2,7 prosent, fra 1981 til 1982. Etter sesongkorrigerte oppgaver var nedgangen svært sterk i årets tre første kvartaler, men bare moderat fra 3. til 4. kvartal. Etter OECD's sesongkorrigerte oppgaver hadde arbeidsløshetsprosenten i 4. kvartal i fjor nådd opp i 9,1, mot 8,8 i 3. kvartal.

Den nye italienske regjeringen, som tok over mot slutten av fjoråret, tar sikte på å stimulere økonomien ved å føre en mindre stram kredittpolitikk, som kan føre til lavere rentenivå. Renten i Italia er uvanlig høy også etter internasjonal målestokk. En rentenedgang forutsetter trolig at de store offentlige budsjettunderskuddene reduseres, og en slik reduksjon inngår derfor som et viktig element i den nye regjeringens nye økonomiske program, som bl.a. omfatter økning av skatter og avgifter og nedskjæringer av utgiftene til helse- og sosialtjenester. Programmet omfatter også en demping av inflasjonstakten til en årlig rate på 13 prosent. Dette - håper myndighetene - vil gi grunnlaget for et forholdsvis moderat lønnsoppgjør. Forhandlinger om nye lønnsavtaler - som gjelder både en ny tre-årig lønnsavtale og en avtale om priskompensasjon - var i gang da dette ble skrevet.

Om denne politikken gjennomføres, er det sannsynlig at de private disponible realinntektene og - under forutsetning av uendret sparekvote også det private konsumet - stagnerer i 1982. Men alle prognoser må bli svært usikre så lenge lønnsforhandlingene ennå ikke er avsluttet. Arbeidsløsheten er svært høy (som nevnt 9-10 prosent) og er ventet å fortsette å øke noe. Tallet på personer som arbeider på det såkalte svarte arbeidsmarkedet er anslått til hele 4 - 6 millioner.

Med stagnasjon i det private konsumet, omfattende nedskjæringer i den offentlige sektoren og svært lav kapasitetsutnyttning kan det synes tvilsomt om det vil lykkes å få til noe oppsving i investeringene, selv om forholdene på kredittmarkedet blir lagt bedre til rette. Forutsetningen må være at utenlandsetterspørselen igjen begynner å gi vekstimpulser. Sannsynligheten for en slik utvikling synes

å ha økt noe i det siste. Av positive tegn ellers kan nevnes at både indeksen for sammensatte konjunkturindikatorer og barometerindeksen for "forretningsklimaet" ("Business Climate index"), som var i sterk nedgang gjennom storparten av første halvår i fjor, flatet ut i annet halvår. Indeksen for ledende indikatorer har vært i stigning fra i fjor sommer. Ellers vil en fortsatt nedgang i oljeprisene kunne få enda gunstigere virkninger for Italia - som er et sterkt oljeforbrukende land - enn for de fleste andre industriland.

#### SVERIGE

I Sverige var økonomien preget av stagnasjon eller svak nedgang både i 1981 og 1982. Bruttonasjonalproduktet falt med 0,7 prosent regnet i volum i begge årene. I 1982 var nedgangen i første rekke resultatet av svikt i investeringene i fast realkapital og av lagerreduksjon. Også utviklingen i utenrikshandelen bremsset produksjonen, mens det private forbruket ga vekstimpuler.

Utviklingen i 1983 vil bli preget av virkningene av devalueringen på 16 prosent i oktober i fjor og en stram finanspolitikk. Ekonomidepartementet regner med en moderat eksportledet oppgang gjennom 1983. Bruttonasjonalproduktet ventes å øke med 1,4 prosent i volum fra året før, særlig som følge av en gunstigere utvikling i utenriksøkonomien; vare- og tjenesteeksporten ventes å stige med 6-6,5 prosent i volum, mens importen vil holde seg praktisk talt på samme nivå som året før. Eksportøkningen vil i første rekke være resultatet av at markedsandeler gjenvinnes som følge av devalueringen. Den stramme innenlandske finanspolitikken vil gjøre det mulig å flytte produksjonsressurser fra innenlandsk bruk til eksport. For bearbejdede industrivarer ventes eksporten å øke med vel 6 prosent, mens veksten i Sveriges eksportmarkeder bare ventes å bli 1,5 prosent. Bl.a. for treforedlingsprodukter ventes sterk eksportøkning, i første rekke fordi en regner med at konjunkturoppgangen i USA vil føre til at nord-amerikansk treforedlingsindustri ikke i samme grad som tidligere vil eksportere marginale kvanta til Vest-Europa.

Også for importutviklingen vil tilstramningen av den innenlandske etterspørselen og bedret konkurransevne som følge av devalueringen bli av avgjørende betydning; til tross for at eksporten har høyt importinnhold, ventes importvolumet for varer og tjenester å holde seg på samme nivå som året før. Ekonomidepartementets importprognoser for ulike varegrupper vil ha interesse også fra norsk synspunkt.

Importen av industriprodukter, elektrisk støm og skip. Prosentvis volumendring fra året før

	1981	1982	1983
Papir og papp, trevarer og -masse .....	5	-20	0
Oljeprodukter .....	-16	12	-7
Jern og stål .....	-12	-2	0
Ikke-jernholdige metaller .....	-15	7	6
Verkstedprodukter utenom skip .....	-4	5	0-1
Andre industriprodukter .....	-5	6	-1
Industriproduksjon utenom skip i alt .....	-7	6	-1
Elektrisk strøm .....	-5	6	-1
Skip .....	11	58	-16

K i l d e : Preliminär Nationalbudget 1983.

Samlet disponibel realinntekt ventes å synke med 2,4 - 2,7 prosent og det private konsumet med omlag 2,5 prosent.

Som følge av svikten i den innenlandske etterspørsel vil kapasitetsutnyttningen for økonomien sett under ett fortsatt være lav i 1983, og investeringene i fast realkapital ventes fortsatt å gå ned. Først når ressursene i større grad er blitt omfordelt fra skjermede til utekonkurrerende næringer kan en vente ny økning i investeringene.

Lagrene gikk betydelig ned i 1982, men lagerutviklingen ventes å gi vekstimpulser i 1983.

Til tross for at både eksport, offentlig forbruk og lagerutvikling ventes å bidra til å snu produksjonsutviklingen oppover i 1983, med en vekst i bruttonasjonalproduktet på 1,4 prosent, vil dette neppe gi noen nedgang i arbeidsløsheten i inneværende år; den lave kapasitetsutnyttningen innebærer at produksjonen kan øke forholdsvis sterkt uten at sysselsettingen øker.

Flere av de løpende konjunkturindikatorerne peker nå mot oppgang i svensk økonomi. Oppgangen har foreløpig liten eller ingen sammenheng med en økonomisk fremgang i Sveriges viktigste markedsland. Trolig beror den i noen grad på tilfeldigheter, men er i første rekke et resultat av devalueringen. Industriproduksjonen har vist svakt økende tendens siden august, og både i november og desember gikk tilgangen på nye ordrer til industrien betydelig opp.

Januartallene for arbeidsløsheten kan tyde på at stigningstakten er i ferd med å bli noe dempet, men det er ennå for tidlig å si om dette varsler en varig tendens. I slutten av januar var det 179 000 arbeidsløse eller 19 000 fler enn i januar i fjor. Også etterspørselen etter arbeidskraft har sluttet å synke; det ble i januar meldt om 33 400 ledige plasser.

Konsumetterspørselen utviklet seg - trolig som følge av devalueringen - svakt i 4. kvartal. Foreløpige tall for detaljhandelen i desember viser at salg fra varehus gikk ned med 6 prosent i volum sammenliknet med desember i fjor.

Stigningstakten for konsumprisene er fortsatt høy. Regnet på årsbasis lå prisstigningen i Sverige i 4. kvartal på 10,3 prosent, mot 3,1 prosent for OECD-landene under ett og 7,7 prosent for Vest-Europa. Etter devalueringen og prisstoppen i oktober i fjor har de svenske konsumprisene til midten av januar i år økt med 3,5 prosent, eller med 14,5 prosent på årsbasis. Av økningen på 3,5 prosent har valutakursendringen bidratt med 2 prosentenheter og økt merverdiavgift og alkoholavgift med 1,1 prosentenheter. Fra midten av januar i fjor til midten av januar i år ble prisstigningen i alt 10,1 prosent. I det foreløpige nasjonalbudsjettet ventes konsumprisene å stige med hele 11 - 11,5 prosent fra 1982 til 1983. Til denne stigningen er devalueringen beregnet å bidra med om lag 3 prosentenheter. De synkende oljeprisene kan imidlertid gi en noe mer fordelaktig prisutvikling for importvarene enn hittil regnet med. En prisstigningstakt på 10 prosent eller noe mer fra 1982 til 1983 er ikke helt utelukket til tross for devalueringen ifjor, og til tross for at prisstoppen ble opphevet 1. mars i år.

#### USA

I USA var utviklingen i produksjon og etterspørsel bedre i annet enn i første halvår i fjor, med en endring i vekstraten på årsbasis fra -3,4 prosent til 0 prosent etter OECD's desemberanslag. Det var hovedsakelig en økning i det private forbruket - blant annet som følge av synkende rentesatser - og en bedring i lageretterspørselen som gav vekstimpulser.

De siste konjunkturindikatorerne kan tyde på at et omslag oppover nå er innledet. Industriproduksjonen - som hadde vært i markert nedgang gjennom annet halvår 1981 og nesten hele 1982, gikk noe opp både i desember, januar og februar. Kapasitetsutnyttningen i industrien økte i januar for første gang på 10 måneder. Indeksen for ledende indikatorer, som erfaringsmessig pleier å varsle omslag, har stort sett vært i moderat stigning i de siste 10 månedene. I januar steg denne indeksen med hele 3,6 prosent, som er den sterkeste stigningen registrert siden juli 1950. Det er imidlertid liten grunn til å legge særlig vekt på den sterke endringen i de ledende indikatorerne i en enkelt måned, og det er klart at januarindeksen var påvirket av tilfeldige forhold. Arbeidsløsheten er fortsatt svært høy, men har foreløpig sluttet å øke. Etter foreløpige og sesongkorrigerte oppgaver var 10,4 prosent av arbeidsstyrken registrert som arbeidsløse i februar. Tilgangen på nye ordrer for varige forbruksvarer har vist et kraftig oppsving utover høsten og vinteren; det synes klart at et akkumulert fornyelsesbehov må være aktivisert, og dette har bidratt til å styrke oppgangstendensene. Også boligbyggingen bidrar betydelig til oppsvinget. Indeksen for igangsetting av nye boliger lå i fjerde kvartal i fjor 12 prosent (sesongkorrigert) høyere enn i tredje kvartal, og for fire månedersperioden oktober-januar sett under ett var stigningen i forhold til tredje kvartal ifjor hele 22 prosent. Etter detaljomsetningen å dømme var konsumetterspørselen i oppgang fra tredje til fjerde kvartal i fjor, men endret seg lite fra oktober til februar. De siste opplysningene om faktorer som er

bestemmende for utviklingen av konsumeterspørselen peker likevel mot en viss vekst. Investerings- etterspørselen har derimot foreløpig ikke vist tegn til å ta seg opp igjen.

Det er svært vanskelig å vurdere hvor varig og sterk oppgangen i USA kan komme til å bli. Prisstigningstakten er fremdeles synkende, og dette innebærer at den nominelle renten må fortsette å gå betydelig ned dersom også realrenten skal synke. En ytterligere rentenedgang kan bli hindret av de store budsjettunderskuddene, som konkurrerer med private kapitalbehov. Det er ennå ikke klart i hvilken grad administrasjonen vil lykkes i å redusere budsjettunderskuddene. Et annet forhold som kan bremse investeringene, er at kapasitetsutnyttningen fortsatt er svært lav. Erfaringene viser ellers at en bedring av kreditttilgangen kan være en nødvendig, men ikke tilstrekkelig betingelse for et investerings- oppsving; etterspørselsutviklingen er kanskje enda viktigere. Ellers vil nedgangen i oljeprisene gi vekstimpulser til amerikansk økonomi. De amerikanske myndighetene er imidlertid sterkt på vakt mot ugunstige endringer i inflasjonstakten, og det skal trolig lite til før kredittpolitikken kan bli strammet til igjen. I så fall vil oppgangen kunne bli bremsset.

Etter OECD's desember-prognoser vil bruttonasjonalproduktet stige med 2 prosent i volum fra 1982 til 1983, mot en nedgang på 1 3/4 prosent året før. Stigningen er ventet å bli dobbelt så sterk i annet som i første halvår. Den amerikanske administrasjonen ventet i fjor høst en vekst i brutto- nasjonalproduktet på 1 1/2 prosent fra 1982 til 1983, eller på 3,1 prosent regnet fra fjerde kvartal 1982 til fjerde kvartal 1983. Administrasjonen har nå tilkjennegitt at den er i ferd med å oppjustere dette anslaget til antydningssvis 5 prosent gjennom året. Ellers er det stor uenighet blant amerikanske private forskningsinstitutter om prognosene for 1983. Vekstimpulsene i 1983 ventes i første rekke å komme fra det private konsumet og boligbyggingen.

#### JAPAN

Japan hadde sterkere produksjonsvekst i fjor enn noen av de store vestlige industrilandene, men etter japanske forhold var veksten likevel uvanlig svak. Etter anslag fra OECD i desember steg bruttonasjonalproduktet med 2,5 prosent fra 1981 til 1982, mot 3 prosent året før. De sterkeste vekst- impulsene kom fra det private konsumet, i motsetning til året før, da volumet av vare- og tjeneste- eksporten steg med hele 17 prosent. Investeringene gikk litt ned i 1982.

Opggavene over de siste løpende økonomiske indikatorene viser tendens til stigning i industri- produksjonen utover høsten og vinteren til og med januar, men produksjonsindeksen lå da bare 1 prosent høyere enn ett år tidligere. Ordreutviklingen for maskiner kan tyde på at investeringsetterspørselen tok seg opp mot slutten av fjoråret. Det samme gjaldt indeksen for igangsetting av nye boliger. Det private konsumet steg betydelig i første halvår i fjor, men stigningen var svakere i annet halvår, i første rekke som følge av økt sparing. Arbeidsløsheten viser tendens til økning, men den er fortsatt lav etter internasjonal målestokk; i januar var 2,7 prosent (sesongkorrigert) av arbeidsstyrken regi- strert som arbeidsløse. Også prisstigningen er svært moderat; i januar lå konsumprisindeksen bare 2 prosent høyere enn ett år tidligere. Både vareeksporten og vareimporten viste tegn til svikt utover høsten og vinteren.

Etter at utviklingen av den økonomiske aktiviteten viste tegn til svikt utover i første halvår i fjor, satte myndighetene i verk en rekke ekspansive tiltak i oktober. De omfattet bl.a. betydelige bevilgninger til igangsetting av offentlige arbeider og en økning av subsidieringen av lån til bolig- bygging. Disse tiltakene stimulerte den innenlandske etterspørselen i annet halvår i fjor, og det er ventet at de også vil kunne påvirke etterspørselsutviklingen i de nærmeste månedene fremover; etter OECD's desember-prognoser vil det private og offentlige konsumet øke med henholdsvis 3 prosent og 2 3/4 prosent, og offentlige investeringer med 2,5 prosent (sesongkorrigerte årlige rater), fra annet halvår 1982 til første halvår 1983. Også utenrikshandelen vil trolig gi en viss vekststimulans. I annet halvår 1983 ventes det private konsumet å fortsette og øke i uendret takt, mens det regnes med nedgang både for offentlig konsum og offentlige investeringer. Økt vekst i Japans eksportmarkeder ventes, i kombinasjon med sterk japansk konkurransevne, å gi et nytt kraftig oppsving i eksport- volumet for varer og tjenester, som etter prognosene vil øke med hele 8 prosent (årlig rate) fra første til annet halvår, mot en importvekst på bare 2,5 prosent. For hele året under ett regner OECD med en vekst i bruttonasjonalproduktet på 3,5 prosent sammenliknet med 1982.



UTVIKLINGSLANDENE<sup>1)</sup>

Utviklingslandenes økonomiske situasjon har stort sett forverret seg betydelig i de siste par årene. Det er flere årsaker til dette.

Den del av utviklingslandenes inntekter som må disponeres til betaling av renter og avdrag på gjeld har økt sterkt. Gjelden steg fra 385 milliarder US \$ ved utgangen av 1980 til om lag 520 milliarder US \$ ved utgangen av 1982. Gjennom 1980 og 1981 var det også en kraftig stigning i rentesatsene i den vestlige verden; fra første kvartal 1980 til fjerde kvartal 1982 steg realrenten (rentesatsen korrigert med prisstigningstakten) på langsiktige utlån i de syv største OECD-landene med om lag syv prosentenheter. De nominelle rentesatsene gikk noe ned gjennom 1982, men som følge av nedgang i prisstigningstakten fortsatte realrenten å stige.

I tillegg til økte renteutgifter har også gjeldsavdragene steget uvanlig sterkt i de siste årene, fordi den gjennomsnittlige løpetid for lånene har gått sterkt ned; som følge av de økonomiske og politisk usikre tidene ønsker bankene å binde slike utlån i så kort tid som mulig. Dette har i sin tur svekket stabiliteten i det internasjonale finansieringssystemet ytterligere. Utviklingslandenes utgifter til renter og avdrag ble firedoblet i løpet av perioden 1976-1982.

Samtidig har utviklingslandenes evne til å betale renter og avdrag blitt sterkt svekket, fordi deres eksportinntekter i de siste årene har stagnert, til dels gått ned, regnet i løpende priser. Fra 1976-1980 steg eksportverdien med 15-25 prosent pr. år. Fra 1980 til 1981 var stigningen bare 5 prosent og fra 1981 til 1982 gikk utviklingslandenes eksportverdi ned med 5 prosent. Svikten i deres eksportinntekt henger sammen med konjunkturedgangen i industrilandene, som slo sterkt ut i utviklingslandenes eksport både i priser og volum.

Råvareprisene har utviklet seg svært ugunstig for utviklingslandene i flere år. OECD's indeks for råvarepriser på utvalgte varer som spesielt eksporteres av utviklingsland gikk ned med 16 prosent fra 1980 til 1981 og med 14 prosent i det følgende år. I de samme årene gikk eksportprisene for industrivarer produsert i OECD-land bare ned med forholdsvis 3 prosent og 2 prosent.

Tabellen nedenfor viser at behovet for konvertering er presserende; i de fleste utviklingsland forfaller om lag halvparten eller mer av gjelden i løpet av det nærmeste år. Den gir også et inntrykk av hvor tyngende gjeldsbyrden er for mange utviklingsland, særlig for en rekke nylig industrialiserte land. For Mexico, Brasil, Argentina og Chile utgjorde rentebetalingene i 1982 35-40 prosent av samlede inntekter fra eksport av varer og tjenester.

Gjeldsbyrden for utvalgte utviklingsland

	Samlet gjeld ved utgangen av 1981 Milliarder US \$	Herav forfalt til betaling i løpet av det nærmeste år. Prosent	Renteutgifter i 1982 som andel av eksport av varer og tjenester Prosent
Mexico .....	59,9	49	34
Brasil .....	52,7	35	40
Venezuela .....	26,2	61	18
Argentina .....	24,8	47	35
Syd-Korea .....	19,9	58	12
Chile .....	10,5	40	35
Filippinene .....	10,2	56	13
Indonesia .....	7,2	41	7
Taiwan .....	6,6	62	4
Nigeria .....	6,0	34	5
Colombia .....	5,4	49	20
Thailand .....	5,1	60	10
Malaysia .....	4,4	31	4
Peru .....	4,4	60	20
Tyrkia .....	4,2	25	13

K i l d e : "Intereconomics." HWWA - Institut für Weltwirtschaftsforschung, Hamburg.

1) Med utviklingsland menes her, når ikke noe annet er sagt, utviklingsland som ikke produserer olje foreksport.

Bakgrunnen for utviklingslandenes store behov for lånekapital er selvsagt ønskeligheten av å utvikle disse landenes næringsliv både i bredde og produktivitet slik at levestandarden kan heves opp til et mer akseptabelt nivå. Men i tillegg til dette "normale" lånebehov har det som nevnt særlig i de siste årene oppstått et ekstraordinært lånebehov som følge av snarlig forfall av store avdragsbeløp.

Samtidig med at utviklingslandenes lånebehov har økt sterkt er tilbudet av lånekapital blitt noe begrenset. Utviklingen på oljemarkedet de siste årene med overkapasitet og prisnedgang har ført til en drastisk nedgang i OPEC-landenes betalingsoverskudd og utlånsevne. Samtidig har bankene i industrilandene - som har stått for en betydelig del av lånene til utviklingslandene sett under ett - inntatt en stadig mer forsiktig holdning. De fattigste utviklingslandene har ingen sjanser til å oppnå kommersielle lån i det hele tatt. Slike land må få hjelp på annen måte, og det er særlig internasjonale finansieringsorganisasjoner som Pengefondet og Verdensbanken som peker seg ut som naturlige lånekilder.

Tabellen nedenfor viser bl.a. at de fattigste utviklingslandenes andel av gjeldsbyrden fortsatt er forholdsvis liten.

Gjeld og gjeldsbetjening etter inntektsgruppe

Samlet gjeld ved utgangen av året og gjeldsbetjening i løpet av året. Milliarder US \$

Inntektsgrupper	1976	1977	1978	1979	1980	1981 <sup>1)</sup>	1982 <sup>2)</sup>
<u>Gjeld</u>							
Utviklingsland med lav inntekt .....	47	56	66	76	86	95	110
Utviklingsland med middels inntekt ....	48	60	75	91	107	124	144
Nylig industrialiserte utviklingsland .	89	111	141	165	192	226	266
I alt utviklingsland utenom OPEC .....	184	227	282	332	385	445	520
<u>Gjeldsbetjening</u>							
Utviklingsland med lav inntekt .....	3,6	4,4	5,2	5,8	7,9	9,3	11,5
Utviklingsland med middels inntekt ....	6,3	7,9	12,1	14,4	16,8	20,2	23,5
Nylig industrialiserte utviklingsland .	15,3	19,9	28,8	37,1	40,5	52,3	63,3
I alt utviklingsland utenom OPEC .....	25,2	32,2	46,1	57,4	65,2	81,8	98,3

1) Foreløpige tall.

2) Anslag

K i l d e : OECD Observer Januar 1983

For de fattigste utviklingslandene er det ikke renteutviklingen og gjeldsbetjeningen som representerer de største problemer, men lavt produksjonspotensiale, lave råvarepriser og dårlige konjunkturer i industrilandene. Storparten (om lag 80 prosent) av disse landenes kapitaltilgang fra utlandet består av gaver eller billige lån. For de nylig industrialiserte land utgjør derimot banklånene en stor del av kapitaltilgangen, og særlig den kraftige rentestigningen har derfor skapt store vanskeligheter for disse landene. Fire av dem - Mexico, Brasil, Argentina og Syd-Korea - står for mer enn halvparten av de private bankers samlede utestående lån til utviklingsland som ikke er med i OPEC.

For de nærmeste årene fremover der det utsikt til en viss endring til det bedre i flere av de faktorer som har bidratt sterkest til utviklingslandenes økonomiske problemer. Det ser ut til at stigningen i realrenten har stoppet opp, og OECD venter liten endring i 1983. En eventuelt konjunkturoppving i industrilandene vil bedre utviklingslandenes eksportmuligheter, og den stigningen i råvareprisene som allerede er begynt ventes å vare ved; OECD regner med at den forannevnte indeksen for prisene på råvarer som er typiske eksportvarer for utviklingsland passerte en bunn i annet halvår i 1982, vil stige svakt fra annet halvår 1982 til første halvår 1983 og noe sterke i det følgende år.

Etter OECD's prognoser vil denne råvareprisindeksen ligge vel 7 prosent høyere i første halvår av 1984 enn i annet halvår 1982, mens eksportprisene for industrivarer fra OECD ventes å øke med 6 prosent i samme tidsrom. Men et mer "normalt" konjunkturoppsving enn det OECD regner med vil kunne føre til en langt sterkere stigning i råvareprisene. Oljeprisene representerer et betydelig usikkerhetsmoment, men utviklingen her går foreløpig klart i de ikke-oljeproduserende utviklingslands favør. Det bør også nevnes at lånemulighetene i Pengefondet nylig er blitt utvidet.

Om OECD's prognoser slår til, vil bedringen for utviklingslandene være svært moderat i de nærmeste årene, og det vil i alle fall være behov for store kapitaloverføringer fra industriland bare for å dekke utgiftene til lån som forfaller. En videre bedring av utviklingslandenes produksjonsevne krever selvsagt opplåning av langt større dimensjoner. Mye tyder på at slike kapitaloverføringer vil støte på store vanskeligheter, så stor som disse lands gjeld er på forhånd, og med den forsiktige holdning som for tiden naturlig nok er typisk for de private banker i en verden preget av stor labilitet i kreditt- og valutamarkedene. En sterkere innsats av internasjonale organisasjoner og myndighetene i industrilandene vil være nødvendig, særlig med sikte på å hjelpe de fattigste utviklingslandene. Dette vil selvsagt være i industrilandenes egen interesse, i det en økning i utviklingslandens importevne vil kunne "redde arbeidsplasser" i industrilandene.

TABELLVEDLEGG FOR NORGE

Tabell 1. Industriproduksjon. Endring i sesongkorrigert indeks fra foregående tremånedersperiode. Prosent

	1982/83			
	Febr.-april	Mai-juli	Aug.-okt.	Nov.-jan.
Bergverksdrift <sup>1)</sup> , industri og kraftforsyning .....	-1,1	-1,7	-1,8	0,9
Bergverksdrift <sup>1)</sup> .....	1,6	-1,7	-6,0	-13,6
Industri .....	-0,6	-1,5	-1,7	0,5
Kraftforsyning .....	-4,9	-2,5	-1,4	5,3
Produksjon <sup>2)</sup> etter anvendelse:				
Eksport .....	-1,1	-1,1	-5,3	0,3
Konsum .....	-0,9	-1,6	0,1	1,5
Investering .....	0,5	-0,2	-4,9	1,1
Vareinnsats i bygg og anlegg .....	2,1	-2,7	-2,0	2,2
Vareinnsats ellers .....	-3,4	-0,8	-1,2	1,6

1) Utenom utvinning av olje og naturgass.

2) Bergverksdrift (utenom utvinning av råolje og naturgass), industri og kraftforsyning i alt.

Tabell 2. Industriproduksjon. Endring i ukorrigert indeks fra samme periode året før. Prosent

	Aug.-okt.	Nov.-jan.
Industri i alt .....	-3,8	-3,1
Næringsmidler, drikkevarer og tobakk .....	4,1	3,7
Tekstilvarer, bekledningsvarer, lær og lærvarer .....	-12,7	-16,4
Trevarer .....	-2,6	-0,2
Treforedling .....	-15,3	-15,7
Grafisk produksjon og forlagsvirksomhet .....	0,0	-0,2
Kjemiske produkter, mineralolje-, kull-, gummi- og plastprodukter .....	0,3	-0,7
Mineralske produkter .....	-2,3	1,1
Jern, stål og ferrolegeringer .....	-17,7	-16,2
Ikke-jernholdige metaller .....	-18,3	-1,9
Metallvarer .....	-3,5	-4,8
Maskiner .....	-3,6	-1,6
Elektriske apparater og materiell .....	1,7	4,6
Transportmidler .....	-5,3	-5,4
Tekniske og vitenskapelige instrumenter, foto- og optiske artikler .....	-1,1	3,3
Industriproduksjon ellers .....	0,6	5,9

Tabell 3. Registrert arbeidsløshet. 1 000 personer

	1981/82					1982/83				
	Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.
I alt .....	26,2	28,4	35,6	42,1	38,5	45,2	50,2	62,9	67,3	67,5
Herav industri, bygge- og anleggsvirksomhet .....	8,1	9,8	14,7	17,6	16,0	16,4	19,3	27,9	17,6	..

Tabell 4. Arbeidsmarked. Endring i sesongkorrigerte tall fra foregående tremånedersperiode. Prosent

	1982/83			
	Mars-mai	Juni-aug.	Sept.-nov.	Des.-feb.
Arbeidsløshet .....	7,4	13,1	19,7	25,4
Ledige plasser .....	-12,5	-13,0	-1,4	3,9

Tabell 5. Detaljomsetning

	1982/83			
	Feb.-april	Mai-juli	Aug.-okt.	Nov.-jan.
<u>Omsetningsvolum i alt, sesongkorrigerte tall</u>				
Prosentvis endring fra forrige tremånedersperiode ..	0,6	-2,2	0,1	-3,0
<u>Omsetningsverdi, ukorrigerte tall</u>				
Prosentvis endring fra samme tremånedersperiode ett år tidligere				
I alt .....	12,8	9,9	10,0	5,6
Av dette:				
Nærings- og nytelsesmidler .....	14,6	11,6	8,4	3,7
Møbler og innbo .....	13,9	13,4	8,5	5,5
Bekledning og tekstilvarer .....	10,9	7,6	4,2	1,9
Motorkjøretøyer og bensin .....	12,3	7,9	14,8	9,5

Tabell 6. Utenrikshandel<sup>1)</sup>

	1982/83			
	Mars-mai	Juni-aug.	Sept.-nov.	Des.-feb.
<u>Eksportverdi</u>				
Sesongkorrigerte tall:				
Prosentvis endring fra forrige tremånedersperiode	-1,2	-4,1	8,0	0,4
Ukorrigerte tall:				
Prosentvis endring fra samme tremånedersperiode ett år tidligere .....	3,1	-0,8	-2,0	6,1
<u>Importverdi</u>				
Sesongkorrigerte tall:				
Prosentvis endring fra forrige tremånedersperiode	-6,6	5,6	7,7	-11,3
Ukorrigerte tall:				
Prosentvis endring fra samme tremånedersperiode ett år tidligere .....	-1,2	12,6	5,0	-2,4

1) For eksporten regnet uten skip, oljeplattformer mv., råolje og gass, for importen uten skip og oljeplattformer mv.

TABELLVEDLEGG FOR UTLANDET

Tabell 1. Storbritannia, konjunkturindikatorer

	Industriprod. Sesongkorr. 1975=100	Ordretilg. <sup>1)</sup> Sesongkorr. 1975=100	Detaljoms.- volum Sesongkorr. 1978=100	Arbeidsløshet Sesongkorr. 1000 personer	Konsumpriser Ukorrigeret 15/1-74 = 100
1 9 8 1					
Februar .....	89,2	85	106,1	2 281	279,8
Mars .....	88,7	115	105,7	2 354	284,0
April .....	89,1	79	104,5	2 421	292,2
Mai .....	88,5	84	104,1	2 486	294,1
Juni .....	90,1	92	105,3	2 539	295,8
Juli .....	89,5	94	104,7	2 590	297,1
August .....	89,6	86	105,7	2 643	299,3
September .....	90,2	88	105,9	2 555	301,0
Oktober .....	90,7	89	106,2	2 583	303,7
November .....	89,7	88	105,6	2 616	306,9
Desember .....	88,5	86	104,5	2 629	308,8
1 9 8 2					
Januar .....	88,4	89	106,9	2 671	310,6
Februar .....	89,7	90	106,1	2 680	310,7
Mars .....	89,9	83	106,6	2 688	313,4
April .....	89,1	91	106,3	2 715	319,7
Mai .....	89,5	89	106,9	2 740	322,0
Juni .....	88,1	72	107,2	2 773	322,9
Juli .....	88,1	82	108,0	2 814	323,0
August .....	88,1	85	109,4	2 832	323,1
September .....	88,2	90	109,3	2 866	322,9
Oktober .....	87,4	93	109,3	2 885	324,5
November .....	86,4	80	110,0	2 906	326,1
Desember .....	86,8		112,2	2 949	325,5
1 9 8 3					
Januar .....				2 985	325,9

1) Volumet av tilgangen på nye ordrer til investeringsvareindustrien fra innenlandske kunder.

Tabell 2. Vest-Tyskland, konjunkturindikatorer

	Industriprod. Sesongkorr. 1976=100	Ordretilg. <sup>1)</sup> Sesongkorr. 1976=100	Detaljoms.- volum Sesongkorr. 1970=100	Arbeidsløshet Sesongkorr. 1000 personer	Konsumpriser Ukorrigeret 1976=100
1 9 8 1					
Mars .....	107	103,4	125	1 141	122,0
April .....	108	112,7	124	1 175	122,8
Mai .....	107	104,6	125	1 227	123,3
Juni .....	107	105,8	121	1 265	123,9
Juli .....	106	102,9	123	1 323	124,4
August .....	107	101,8	127	1 375	124,8
September .....	109	106,2	123	1 408	125,4
Oktober .....	107	98,7	125	1 467	125,8
November .....	107	100,9	125	1 523	126,4
Desember .....	106	105,4	124	1 583	126,8
1 9 8 2					
Januar .....	106	103,3	122	1 595	127,9
Februar .....	104	95,0	124	1 644	128,2
Mars .....	108	99,5	123	1 698	128,4
April .....	106	93,5	120	1 751	129,0
Mai .....	105	96,4	118	1 804	129,8
Juni .....	105	99,4	115	1 853	131,1
Juli .....	102	100,3	114	1 881	131,4
August .....	104	97,7	120	1 930	131,2
September .....	101	91,6	116	2 015	131,6
Oktober .....	99	95,4	118	2 046	132,0
November .....	102	107,7	119	2 076	132,3
Desember .....	101	110,0	117	2 085	132,6
1 9 8 3					
Januar .....	104		119		132,9
Februar .....					133,0

1) Volumet av tilgangen på nye ordrer til verkstedindustrien fra innenlandske kunder.

Tabell 3. Frankrike, konjunkturindikatorer

	Industriprod. Sesongkorr. 1970=100	Arbeidsløshet Sesongkorr. 1000 personer	Konsumpriser Ukorrigert 1970=100
1 9 8 1			
Februar .....	130	1 606	269,6
Mars .....	129	1 663	272,3
April .....	128	1 724	276,0
Mai .....	129	1 795	278,5
Juni .....	132	1 825	281,2
Juli .....	129	1 849	286,1
August .....	129	1 837	289,6
September .....	131	1 852	292,9
Oktober .....	131	1 877	296,5
November .....	131	1 896	299,2
Desember .....	131	1 917	301,0
1 9 8 2			
Januar .....	129	1 928	304,1
Februar .....	128	1 946	307,2
Mars .....	128	1 962	310,8
April .....	129	1 982	314,5
Mai .....	129	2 000	317,0
Juni .....	129	2 027	319,2
Juli .....	126	2 039	320,1
August .....	126	2 046	321,1
September .....	126	2 045	322,5
Oktober .....	127	2 046	324,2
November .....	128	2 039	327,3
Desember .....	127	2 028	330,1
1 9 8 3			
Januar .....		2 019	333,2

Tabell 4. Italia, konjunkturindikatorer

	Industriprod. Sesongkorr. 1975=100	Arbeidsløshet Sesongkorr. 1000 personer	Konsumpriser Ukorrigert 1975=100
1 9 8 1			
Februar .....	134,2		247,0
Mars .....	133,4		250,5
April .....	132,7	1 826	253,8
Mai .....	124,5		257,5
Juni .....	125,9		260,2
Juli .....	129,4	2 013	262,4
August .....	108,1		264,1
September .....	129,3		267,9
Oktober .....	126,2	2 096	273,2
November .....	134,6		277,8
Desember .....	126,9		280,7
1 9 8 2			
Januar .....	128,4	2 089	284,4
Februar .....	134,8		288,2
Mars .....	131,7		290,8
April .....	130,9	1 954	293,5
Mai .....	128,8		296,8
Juni .....	121,9		299,6
Juli .....	126,4	2 119	304,0
August .....	114,9		309,5
September .....	121,7		313,9
Oktober .....	118,6	2 110	320,1
November .....	123,2		324,3
Desember .....	120,2		326,5
1 9 8 3			
Januar .....			331,1

Tabell 5. Sverige, konjunkturindikatorer

	Industriprod. Sesongkorr. 1968=100	Ordretilg. <sup>1)</sup> Ukorrigert 1970=100	Arbeidsløshet Ukorrigert 1000 personer	Konsumpriser Ukorrigert 1980=100
1 9 8 1				
Mars .....	128	286	90	109,8
April .....	127	257	87	110,5
Mai .....	129	273	81	111,2
Juni .....	126	278	86	111,6
Juli .....	126	126	104	112,6
August .....	125	241	116	113,5
September .....	124	266	127	114,5
Oktober .....	126	309	133	115,0
November .....	126	269	128	115,4
Desember .....	125	320	125	114,9
1 9 8 2				
Januar .....	125	284	153	117,4
Februar .....	126	271	135	119,0
Mars .....	124	309	124	119,3
April .....	125	286	112	120,1
Mai .....	129	268	116	120,7
Juni .....	126	724	131	121,1
Juli .....	124	229	133	121,9
August .....	121	286	166	122,2
September .....	123	362	176	122,9
Oktober .....	126	343	127	124,6
November .....	124	330	134	125,6
Desember .....	127	400	140	125,9
1 9 8 3				
Januar .....			147	129,1
Februar .....			155	

1) Verdi av tilgang på nye ordrer til verkstedindustrien ekskl. skipsverft fra innenlandske kunder.

Tabell 6. U S A , konjunkturindikatorer

	Industriprod. Sesongkorr. 1967=100	Ordretilg. <sup>1)</sup> Sesongkorr. Mrd.dollar	Detaljoms.- volum <sup>2)</sup> Sesongkorr. Mrd.dollar	Arbeidsløshet Sesongkorr. 1000 personer	Konsumpriser Ukorrigert 1967=100
1 9 8 1					
April .....	152,0	24,72	45,3	7 899	266,8
Mai .....	152,8	23,87	45,1	8 248	269,0
Juni .....	152,4	24,04	45,4	8 004	271,3
Juli .....	153,2	24,66	45,1	7 824	274,4
August .....	153,2	24,87	45,3	7 978	276,5
September .....	151,1	24,31	44,9	8 236	279,3
Oktober .....	148,0	22,53	44,1	8 669	279,9
November .....	145,0	24,37	44,2	9 100	280,7
Desember .....	142,0	22,13	44,0	9 571	281,5
1 9 8 2					
Januar .....	138,5	21,72	43,0	9 298	282,5
Februar .....	140,9	21,56	44,2	9 575	283,4
Mars .....	140,1	22,17	44,1	9 854	283,1
April .....	138,7	22,61	44,6	10 307	284,3
Mai .....	137,9	20,33	45,8	10 549	287,1
Juni .....	137,7	19,28	44,0	10 427	290,6
Juli .....	138,1	20,32	44,5	10 790	292,2
August .....	138,0	18,89	44,0	10 805	292,8
September .....	137,1	20,27	44,3	11 260	293,3
Oktober .....	135,6	20,18	44,5	11 551	294,1
November .....	134,9	20,40	45,8	11 987	293,6
Desember .....	134,6		45,6		292,4
1 9 8 3					
Januar .....					293,1

1) Verdi av tilgang på nye ordrer til investeringsvareindustrien.

2) 1972-priser.



Tabell 7. J a p a n , konjunkturindikatorer

	Industriprod. Sesongkorr. 1975=100	Ordretilg. <sup>1)</sup> Sesongkorr. Mrd.yen	Arbeidsløshet Sesongkorr. 1000 personer	Konsumpriser Ukorrigert 1975=100
1 9 8 1				
Februar .....	145,1	748	1 220	141,3
Mars .....	143,9	858	1 260	142,0
April .....	144,6	773	1 310	143,1
Mai .....	141,9	763	1 350	144,3
Juni .....	145,6	760	1 340	144,5
Juli .....	147,1	656	1 250	144,1
August .....	145,6	736	1 160	143,2
September .....	148,6	740	1 280	145,6
Oktober .....	150,2	772	1 270	146,1
November .....	150,3	698	1 250	145,7
Desember .....	149,5	762	1 240	146,1
1 9 8 2				
Januar .....	148,7	762	1 280	146,1
Februar .....	147,6	887	1 270	145,7
Mars .....	149,5	676	1 310	146,0
April .....	146,8	636	1 340	147,1
Mai .....	144,2	823	1 360	147,6
Juni .....	147,7	708	1 420	147,6
Juli .....	148,2	672	1 370	146,5
August .....	147,8	741	1 310	147,6
September .....	149,5	709	1 430	150,2
Oktober .....	145,6	633	1 450	150,6
November .....	149,9	679	1 380	149,0
Desember .....	148,8		1 420	148,7
1 9 8 3				
Januar .....	150,3			149,0

1) Verdien av tilgangen på nye ordrer til maskinindustrien fra innenlandske kunder.

Tabell 8. B r u t t o n a s j o n a l p r o d u k t i u t v a l g t e l a n d

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1977	1978	1979	1980	1981	1982 anslag	1983 prognose
Danmark .....	2 1/4	1 3/4	3 3/4	-1	0	1 3/4	0
Frankrike .....	3	3 3/4	3 1/4	1	1/4	1 1/2	1/2
Italia .....	2	2 3/4	5	4	-1/4	3/4	1/4
Japan .....	5 1/4	5	5	4 1/2	3 1/4	2 1/2	3 1/2
Norge .....	3 1/2	4 1/2	5	4 1/4	1/4	0	1/2
USA .....	5 1/4	4 3/4	2 1/2	-1/4	2 1/4	-1 3/4	2
Storbritannia .....	1 1/4	3 3/4	1 1/2	-2	-2	1/2	1
Sverige .....	-2	1 1/4	4 1/4	2	-1/2	1/2	1 1/2
Vest-Tyskland .....	3	3	4	2	1/4	-1 1/4	-1/4

K i l d e : OECD, Economic Outlook, Desember 1982.

